

**ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΕΞΑΙΡΕΤΟΣ
ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ**

"Ὅς διὰ θλίψιν, ἣν εἶχεν ἐκ πατρὸς αὐτοῦ, ἀπεξενώθη,
ἔφυγεν ἐκ τῆς γονικῆς του χώρας καὶ πάλιν ἐπανέστρεψεν,
ἔλαβε δὲ Χρυσάντζα, θυγατέρα ρηγὸς τῆς μεγάλης Ἀντι-
οχείας, πλὴν κρυφίως πατρὸς καὶ μητρὸς αὐτῆς.

- Δεῦτε, προσκαρτερήσατε μικρόν, ὦ νέοι πάντες·
θέλω σᾶς ἀφηγήσασθαι λόγους ὠραιοτάτους,
ὑπόθεσιν παράξενην, πολλὰ παρηλλαγμένην·
ὅστις γὰρ θέλει ἐξ αὐτῆς θλιβὴν τε καὶ χαρῆναι
5 καὶ νὰ θαυμάσῃ ὑπόθεσιν τῆς τόλμης καὶ ἀνδρείας·
ὅταν γὰρ ἐβασίλευσε Ροδόφιλος ὁ/κάτις
μετὰ τῶν δυὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Φιλάρμου καὶ Βελθάνδρου,
τῶν θαυμαστῶν καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ πορφυρογεννήτων.
Υἱὸς δευτεροτόκος ὁ Βέλθανδρος γὰρ ἦτον
10 τοῦ Ροδοφίλου τοῦ ταύτου μεγάλου βασιλέως.
Αὐτὸς γὰρ οὖν ὁ Βέλθανδρος εἶχε μεγάλην λύπην,
ἐκ τοῦ πατρὸς ἐθλίβετον, μυριοκαταφρονεῖτον·
αὐτὸς καὶ ἐξενώθηκεν ἀπὸ τὰ γονικά του.
Καὶ πῶς ἀπέφυγεν αὐτὸς τῆς γονικῆς του χώρας
15 καὶ πῶς ἐκακοπάθησεν μετὰ καὶ τῆς Χρυσάντζας
καὶ πῶς τὸ κυκλοδρόμημα τοῦ χρόνου τοῦ τοσοῦτου
ἔφερε κ' ἐκατήνησε τῆς πατρικῆς ἀξίας·
καὶ ὁ πρῶην τε μισούμενος φιλούμενος ἐγένη
καὶ στέμμα καὶ διάδημα τῆς αὐτοκρατορίας·
20 ἔφερε κ' ἐκατήνησε καὶ βασιλεὺς ἰστάθην/
σὺν τῇ συζύγῳ τῇ καλῇ, τῇ κόρῃ τῇ Χρυσάντζα,
ρηγὸς μεγάλου θύγατηρ μεγάλης Ἀντιοχείας.
Λοιπὸν τὸν νοῦν ἰστήσατε ν' ἀκούσητε τὸν λόγον
καὶ νὰ θαυμάσητε πολλά· ψεύστης οὐ μὴ φανοῦμαι.
25 Δυνάστης ἦταν βασιλεὺς Ροδόφιλος ὁκάτις
(τὸ ὄνομα ρωμαϊκόν) χωρῶν ὑπεραπειρῶν.
Τυραννικῶς αὐθέντευεν ὡς φυσικὸς αὐθέντης
καὶ τοὺς ἐκείσε γύρωθεν ἐδέσποζε τοπάρχας.
Εἶχε καὶ παῖδας εὐειδεῖς, ἡγαπημένους δύο.
30 Ὁ πρῶτος ὠνομάζετο Φίλαρμος παρὰ πάντων,
Βέλθανδρος δὲ ὁ δεύτερος τὴν τῶν Ρωμαίων λέξιν·
παράξενος καὶ κνηγός, πανευτυχῆς δεξιότης,
εἰς κάλλος καὶ εἰς σύνθεσιν μέγας τε καὶ ἀνδρείος,
ξανθὸς καὶ σγουροκέφαλος, εὐόφθαλμος καὶ ὠραίος·
35 ἄσπρον ἦτον τὸ στήθος του μάρμαρον ὥσπερ κρύον.
Ἐπεὶ δὲ — τύχης μανικόν, τῆς κακοδαίμου μοίρας! —
ὑπὸ πατρὸς ἐθλίβετον, μυριοκαταφρονᾶτον,

- καὶ τότε γοῦν ἠθέλησε εἰς τὸ ν' ἀποδημήσει,
 40 μακρὰ που νὰ ξενιτευθῆ, ὅπου τὸν πάρ' ἡ τύχη.
 Ξένην ὁδὸν ἐζήτησε πατρὶ τῷ βασιλεῖ του·
 εἶπε δὲ τοῖνυν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς τοιαῦτα :
 «Βέλθανδρε, ἂν σὺ τῆς χώρας μου θέλῃς νὰ γένης ξένος,
 ἀνάθεμά μοι, Βέλθανδρε, ἂν ἐγὼ σὲ κρατήσω».
- 45 Εὐθὺς ἀπεχαιρέτησε τὸν βασιλέα τότε,
 ξεβαίνει καὶ τὸν Φίλαρμον εὐρίσκει τον νὰ στέκη·
 σφικτὰ περιλαμβάνει τον, γλυκέα καταφιλεῖ τον
 καὶ λέγει τον τὸ μανικὸν τῆς κακοδαίμου τύχης :
 «Ξενίζομαι ὁ δυστυχῆς / ἀδελφικοῦ σου σπλάχνους».
- 50 Τότε πάλιν ὁ Φίλαρμος κρατεῖ, καταφιλεῖ τον·
 λέγει τον : «Ἄν σὲ ἔθλιψεν πολλάκις ὁ πατήρ μας,
 δύναμ' ἐγὼ τὸ σήμερον τὸ σπλάγχνος νὰ τὸν φέρω.
 Εἰ δ' ἄπ' ἐμοῦ κακώσεως τίποτι κέντρον ἔχεις,
 ἐκδίδω σε τὸ σῶμά μου, ὅλον τὸν ἑαυτό μου·
- 55 σφάπτε, τυράνησον κακῶς καὶ ἀντικάκωσέ με.
 Οὐ δύναμαι, ὦ Βέλθανδρε, τὴν ξενιτειάν σου ἀκούσαι·
 κἂν θάνατος με πρόκειται, ὕβρις κἂν ἀτιμίας·
 κἂν δὲ καὶ τὸ βασίλειον, κἂν δὲ καὶ αὐθεντίας,
 κἂν καὶ αὐτό, ὃ λέγομεν, τὸ φυσικὸ μας στέμμα
- 60 νὰ καταλείψω καὶ εἰς οὐδὲν παρέξω τοῦτο θήσω
 καὶ μετὰ σοῦ νὰ ξενωθῶ καὶ μετὰ σοῦ νὰ ἔλθω
 εἰς χώρας ξένας ἔθνικάς, ποδοχωροδατήσω,
 συναποθάνω μετὰ σοῦ καὶ εἰς Ἄδην συγκατέβω·
- 65 Εἶπε πολλὰ ὁ Φίλαρμος ὡς ἵνα τὸν ἐλκύσῃ,
 ἀλλὰ γε τούτου τὴν βουλήν οὐκ ἠδυνήθη κῶσαι.
 Ὡς δ' εἶχεν ἀπαραίτητον τῆς ξενιτείας τὴν ἡτράπα,
 τούτον οὐκ εἴλικυσαν ποσῶς τοῦ ἀδελφοῦ του οἱ λόγοι
 τοῦ λογισμοῦ του τὴν βουλήν νὰ τὴν παρασαλεύσουν,
- 70 ὅτι ἂν φθάσῃ λογισμὸς νὰ γεννηθῆ πολλάκις,
 οὐ δύναται ἀπὸ συμβουλῆς τινὸς τοῦ κωλυθῆναι.
 Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτων τῶν πάντων λόγων
 περιλαμβάνουν σπλαχνικὰ, ἀδελφικῶς φιλοῦσιν,
 κλαίουσιν οἱ δύο, κλαίουσιν τὴν ἀποχωρισιάν των.
- 75 Πλὴν τὴν καρδιοφλόγησιν ἣν ὁ Φίλαρμος εἶχε
 στὸ μίσσημα τοῦ ἀδελφοῦ οὐκ ἠμπορεῖ βαστάζειν
 καὶ ἐκ τοῦ πόνου τοῦ πολλοῦ λιγοθυμᾷ καὶ πίπτει.
 Σκύπτει, κρατεῖ τὸν ἀδελφόν, μυριοκαταφιλεῖ τον·
- 80 μετὰ δὲ τὰ φιλήματα ζώνεται τὸ σπαθίον του,
 ὑπάγει καὶ τὸν Φίλαρμον ἀναίσθητον ἀφήκεν·
 καὶ μὲ τὰ τρία παιδόπουλα καθάλλικεῦει μόνος·
 καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἤρξαντο νὰ παρασίναιν.
 Τότε πάλιν τὸν Φίλαρμον, τον κάλλιστον τῶν νέων,
 ροδόσταγμα τὸν βρέχουσι διὰ νὰ συμφέρῃ ὁ νοῦς του.
- 85 Καὶ ἀπὴν ἐσύμφερε τὸν νοῦν καὶ ὅλον τὸν λογισμὸν του,
 ἀναζητᾷ τὸν ἀδελφόν, τὸν Βέλθανδρον φωνάζει.
 Ἐκεῖνος, ὅπου πρόθυμος ἦτον διὰ νὰ φεύγῃ,
 διόλου οὐκ ἐφαίνετο ἐκ τῆς ἱππηλασίας.
 Ὁ Φίλαρμος σπουδαίως γὰρ φθάνει πρὸς τὸ παλάτιν,

3 r

3 v

4 r

- 90 ἤρρηκε τὸν πατέρα του, τοιάδε τὸν ἐλάλει :
 «Διὰ τὸν Βέλθανδρον, φησί, γίνωσκε, δέσποτά μου,
 πολλήν, πολλήν κατάκρισιν / ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου
 θέλεις λαβεῖν, ὦ βασιλεῦ, καὶ ψόγον οὐκ ὀλίγον,
 διότι μέγαν ἄδικον τὴν σήμερον εἰργάσω. 4 v
- 95 Γύρευσε δέ, ἀνιστόρησε καὶ λάβε κατὰ νοῦ σου :
 ὁ ἀδελφός μου Βέλθανδρος ἂν σ' ἐθνικὸν τοπάρχην
 πάγη καὶ ὑπόδουλος γραφῆ, γένηται ἰδικός του
 καὶ ἴδη ἄνδρα εὐμορφον, στρατιώτην ὠραιωμένον,
 πανεπιπήδειον καὶ καλόν, πάνυ ἀνδρειωμένον
- 100 καὶ κυνηγὸν πανάριστον, πανευτυχήν δεξιώτην!
 Τοῦτο οὐ ψεύδομαι ποσῶς, μά τὴν ὑστέρησίν μας :
 ὅλος ὁ κόσμος ἴσον του οὐκ ἔχει ἀνδρειωμένον.
 Εἰ γὰρ συμβῆ καὶ πόλεμος πολλάκις νὰ συγκρούγη,
 νὰ διώκη κι' ἀπελάση σε ὡς μέγας ἀπελάτης
- 105 καὶ νικητῆς ν' ἀναφανῆ καὶ μέγας τροπαιοῦχος,
 τί νὰ εἰπῆ ὁ κατ' ἀρχὰς αὐθέν/της τοῦ Βελθάνδρου ; 5 r
 Καὶ λάβε ταῦτα κατὰ νοῦν, μόνος σου ἀπέϊκασέ τα».
 Εἶπε πολλὰ ὁ Φίλαρμος μαλακωτέρους λόγους
 πρὸς τὸν σκληρὸν καὶ ἄσπλαγχνον πατέρα του ἐκεῖνον.
- 110 Μόλις ποτὲ συνήφερε τὴν γνώμην εἰς τὸ κρεῖττον,
 καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐστράφηκε καὶ τοὺς ἰδίους του λέγει ·
 καὶ ὀρίζει εἰκοσιτέσσαρας στρατιώτας συγγενεῖς του·
 λέγει των : «Τὰ φαρία σας στρώσετέ τα οἱ πάντες,
 καρβαλλικεύσατε γοργόν, φθάσατε τὸν υἱόν μου·
- 115 καὶ ἂν τύχη καὶ τὸν φθάσατε, πρῶτον συντύχετέ τον·
 εἰπῆτέ τον μὲ τὸ καλὸν ἂν θέλη νὰ γυρίσῃ·
 εἰ δ' ἴσως ἀμετάτρεπτον ἴδητε τὴν βουλήν του
 καὶ ἂν αὐτοπροαίρετος οὐ θέλη νὰ γυρίσῃ,
 ἐπάρετέ τον πεταστόν, γοργογυρίσετέ τον».
- 120 Εὐθύς ἐκαβαλλίκευσαν, ἐξέβησαν οἱ πάντες·
 καὶ τρέχου/σι μετὰ σπουδῆς κ' εἰς ὥρα φθάνουσίν τον. 5 v
 ἤρρηκε δὲ ὁ Βέλθανδρος τόπον χαριτωμένον,
 ἐπέζευσε κ' ἐκάθισε μὲ τὰ παιδόπουλά του.
 Ἦτον ἡ νύκτα ὀλόφεγγος, χαριτωμένη νύκτα
- 125 καὶ βρύση καταρδεύουσα χλωρὸ λιθαδοτόπι·
 καὶ θέτει τὴν κατούνα του μόνος ἐκεῖ καὶ πίπτει·
 καὶ μουσικὴν καθήμενος ἐκράτει κ' ἔπαιζεν τὴν·
 καὶ μοιριολόγιν ἔλεγε στεναγογεμισμένον :
- 130 «Ὁρη καὶ κάμποι καὶ βουνά, λαγκάδια καὶ νάπαι,
 κάμὲ νῦν συνθρηνήσατε τὸν κακομοιρασμένον,
 ὅπου διὰ μῖσος ἄπειρον καὶ ψόγον οὐκ ὀλίγον
 σήμερον τῆς πατρίδος μου καὶ τῆς πολλῆς μου δόξης
 χωρίζομαι ὁ δυστυχῆς ! Κ' ἔδε μυστήριον ξένον!»
 Καὶ πάραυτα ἐπέζευσαν κάκεινοι οἱ στρατιῶται 6 r
- 135 καὶ πρὸς αὐτὸν ἐνέφηναν μαλακωτέρους λόγους :
 «Βέβαιον τώρα, Βέλθανδρε, τὸ ἀδελφικό σου σπλάγχχνος
 ἠρνήσω καὶ ἐκράτησας τῆς ξενιτείας τὴν στράταν ;
 Βέβαιον τὴν συντροφίαν μας τῶν ἰδικῶν ἀρνεῖσαι ;
 Βέβαιον καὶ τοὺς φίλους σου καὶ πάντας τοὺς γνωστούς σου
- 140 ἠρνήσω καὶ ἠθέλησας εἰς τὸ νὰ γένης ξένος;

- Ἠρήσω καὶ τοὺς συγγενοὺς καὶ γονικὴν σου χώραν
καὶ ἄλλας, ἃς οὐκ ἐπίστασαι, τὰς χώρας νὰ γυρεύης ;
Τιμὴν ἔχεις βασιλικὴν καὶ ζῆς ὡσπερ αὐθέντης
καὶ προσκυνεῖσαι ὑπὸ παντῶν, μικρῶν τε καὶ μεγάλων·
145 καὶ τώρα, πόθε, μέχρι ποῦ καὶ ποῦ πορεύει φράσον.
Δούλος γὰρ θέλεις νὰ γενῆς πρὸς βασιλεῖς τοὺς ἄλλους;
Βέβαιον, πορφυρόβλαστε, γέννημα τῶν Χαρίτων, /
πάντως ἀρνεῖσαι συγγενεῖς, ἀρνεῖσαι συντροφίαν μας
καὶ στέμμα καὶ διάδημα καὶ βασιλειᾶν καὶ τ' ἄλλα ;
150 Βέβαιον, ἀκαταδούλωτε, νὰ δουλωθῆς προκρίνεις
καὶ τὴν ξενίαν ἀγαπᾶς τὴν πολυωνειδισμενῆν;
τὴν μοχθηρὰν καὶ τὴν κακὴν καὶ τὴν κινδυνεμένην;
Ἡμεῖς πρὸς ὃν γνωρίζομεν τὴν ἰδικὴν σου γνώσιν
πάντως καὶ ἀπιστοῦμέν το ὅτι ποιεῖς το τοῦτο·
155 καὶ ἄλλαξον τὸ δύσπιστον καὶ δεῦτε ἃς στραφῶμεν».
Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα εἶπον οἱ στρατιῶται
πρὸς τὸν καλὸν καὶ εὐμορφον Βέλθανδρον τὸν ἀνδρεῖον.
Ποσῶς οὐκ ἐμετέστρεψαν κἄν ὅλως τὸν σκοπὸν του.
Εἰς γοῦν τὸ λιβαδότοπον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
160 ἔμειναν πάντες μετ' αὐτὸν τριγύρου καὶ ἔβλεπᾶν τον.
Ὅταν γὰρ στὰ ἄκρα τῶν βουνῶν καὶ εἰς τὰς κορφὰς τῶν δένδρων
ἡ αὐγὴ ἐμπροσπήδησεν / ἀπὸ τὰς ἀκρωρείας,
σηκώνονται καὶ λέγουν τον : «Ἐγείρου, δέσποτά μου,
ἴν' ἀποσώσωμεν γοργόν, μὴ θλίβειτ' ἀδελφός σου».
165 Σηκώνεται, ποδῆνεται, ζώνεται τὸ σπαθίον του,
πηδᾷ κ' ἐκαβαλλίκευσε μετ' αὐτοῦ τῆς ἀνδρείας τὸ σχῆμα·
καὶ λέγει τους ὁ Βέλθανδρος : «Ἄρχοντες ἰδικοί μου,
ἰδοὺ ἀποχαιρετίζω σας καὶ εὐξασθέ μοι τώρα
καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἰδοὺ νὰ ὑπαγαίνω».
170 Καὶ εἰς ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας οὕτως τὸν συντυχαίνει :
«Βέλθανδρε, στέμματος παιδὶ καὶ σκήπτρου κληρονόμε,
τὸ εἰς ἐσὲν ἐσέβασεν ὁ πονηρός σου δαίμων
ἡμεῖς παρακαλοῦμέν σε διὰ νὰ τὸ καταλείψῃς
καὶ νὰ προκρίνῃς τὸ καλὸ κ' ἐκεῖνο νὰ ποιήσῃς.
175 Πρόσεξε δέ, ἀνιστόρησε καὶ λάβε κατὰ νοῦ σου,
ἐὰν εἰς αἷμα ἐθνικὸν ὑπάγῃς καὶ ἀποσώσεως
καὶ ποίσεως τον δουλείας του καὶ ἀπὸ ταύτας εὐρης/
πληρώματα τῶν δεουσῶν, τιμάς, δόξας καὶ πλοῦτη.
Μὴ γοῦν ἄλλο προτιμηθεῖς τὴν δούλωσιν προκρίνου.
180 Ἐπεὶ δὲ σὺ ἐλεύθερος, ἀδούλωτος ὑπάρχεις,
μᾶλλον καὶ ἄνακτος παιδὶ καὶ βασιλέως τέκνον
καὶ χρὴ νὰ σὲ δουλεύουσιν, οὐχὶ τοῦ νὰ δουλεύσῃς,
οὐκ οἶδα τί σοι λογισμοὶ καὶ τί σοι ἐπινοίεις.
Ἐὰ λοιπὸν τὰ περιττὰ καὶ δεῦτε ἃς στραφῶμεν».
185 Ἀκούων ταῦτα Βέλθανδρος οὕτως ἀπιλογήθη :
«Πρὸς τὰς πικρίας τὰς πολλὰς ἃς ἔχω ἐκ τοῦ πατρός μου
ἡ ξενιτεία μ' οὐδ' αὐτὴ τὰς πάσας ἀπαλείψει».
Πάλιν ἀπιλογήθη τον ἐκεῖνος λέγων οὕτως :
«Ἡμᾶς δέξου ἐγγυητὰς θλίψι ποτὲ μὴ εὐρης·
190 ἄλλ' οὐδὲ θλιβερόν ποτὲ ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ πάθῃς,
ἀλλὰ μὲ τὸν πατέρα σου νὰ ποίσωμεν νὰ σ' ἔχη

- ὡσπερ ἠγαπημένον του καὶ γνήσιον τεκνίον.
 Ἡμεῖς καὶ τί τὸ κρύβομεν καὶ οὐδὲν / σὲ τὸ λαλοῦμεν ;
- 195 Εἰ μὲν καὶ μὲ τὸ θέλημα καὶ τὴν προαίρεσίν σου
 θέλεις γυρίσειν καὶ στραφῆν, παύομεθα τοῦ λέγειν·
 εἰ δ' ἴσως ὀπισωπατεῖς, οὐ θέλεις ν' ἀκλουθήσης,
 ἐπαίρνομέν σε πεταστόν, γοργογυρίζομέν σε·
 καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βασιλεὺς τοῦτο καὶ γὰρ μᾶς εἶπεν».
- 200 Γοργὸν ἀπιλογήσατο ὁ Βέλθανδρος ἐκείνους :
 «Ἄρχοντες, τοῦτο γνώσατε, πάντες πιστεύσαμέ μοι,
 ὅτι οἱ συγγενίδες μου, γυναῖκες ἰδικές σας,
 ὅτι τιμὴν ἠλπίζασιν ἴν' εὕρουν ἀπ' ἐμένα·
 βούλεσθε χῆρες σήμερον ὅλες νὰ τὲς ποιήσω;»
- 205 Ὡς εἶδασιν ἀγύριστον παντελῶς τὸν σκοπον τοῦ,
 οἱ στρατιῶται πάραυτα ὥρμησαν νὰ τὸν πιάσουν·
 καὶ σύντομα ὁ Βέλθανδρος σύρει τὸ ἀπελατίκι
 καὶ εἰς τὸ μέγα, τὸ ἄπειρον ἐφόνευσε τοὺς δέκα.
 Ἐφώνησε καὶ λέγει τοὺς : «Πταίστην ἐγὼ οὐκ εἶμαι,
 210 ὑμεῖς μὲν ἐποιήσατε τὸ φονικὸν ἐτοῦτο,
 ἀμμη ἐγὼ, εἰ ἤθελον, ἀπέφευγά σας τώρα./
 Εἶπατε τὸν πατέρα μου τὰ ἴπαθεν ὁ χορὸς σας.
 Καὶ ἰδοὺ ἀποχαιρετίζω σας καὶ εὐξασθὲ με τώρα
 καὶ τῆς ξενώσεως τὴν ὁδὸν ἰδοὺ νὰ ὑπαγαίνω».
- 215 Καὶ τὸ λοιπὸν ἐβάδισεν τῆς ξενιτείας τὸν δρόμον,
 χώρας πολλὰς ἐγύρισε καὶ τοπαρχίας καὶ κάστρα.
 Τόπος αὐτὸν οὐκ ἤρεσεν τὸ νὰ προσκαρτερῆσῃ·
 τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἑγχεύει καὶ Τουρκίας·
 ἐγύρισεν, ἐδίωξε τοὺς τόπους καὶ τὰ κάστρα.
- 220 Εἰς κάποιον κλεισουρότοπον, εἰς διάβαν Τουρκοβούνου
 λησταὶ τὸ ἐδιαυθέντευσαν μετὰ μεγάλης τόλμης·
 καὶ ὡς τὸν εἶδαν οἱ λησταί, ἐκατεσκόπησάν τον
 ἀρματωμένον, εὐμορφον καὶ λαμπροφορεμένον
 καὶ μὲ τὰ τρία παιδόπουλα μόνον κατόπισθεν του,
 225 εἶπαν : «Ἄς τὸν ἀφήσωμεν νὰ ἔμπη εἰς τὴν κλεισοῦρα,
 καὶ ἀφοῦ δ' ἐμπῆ καὶ χωρεθῆ ἀπέσω εἰς τὴν κλεισοῦρα,
 χειροπιαστός εἰς χεῖράς μας νὰ πέσῃ, ὡς οὐ θέλει».
 Ἀφήκάν τον, ἐσέβηκεν, ἦλθε, προσεχωρήθη·
 καὶ ὅταν μικρὸν ἐσέβηκεν, εὐθὺς κατάπεσάν τον./
- 230 καὶ εἰς τὸ μέγα, τὸ ἄπειρον ἐκείνον τὸ φουσσάτον
 ἀπελατίκιν ἔσυρεν, τοῦτο οὐ ψεύδομαί το,
 καὶ εἰς τὸ ὑποβρύχιον γεγόνασιν οἱ πάντες.
 Ὡς οὖν γε γὰρ συνήλθοσαν σύνορα τῆς Τουρκίας,
 καθόλου καὶ ἐσέβησαν πλησίον Ἀρμενίας,
- 235 καὶ μετὰ πάντων ἔφθασεν εἰς τῆς Ταρσοῦ τὸ κάστρον.
 Ἐνῶ δ' ἐκεῖ περιέτρεχε μὲ τὰ παιδόπουλά του,
 εὕρηκεν μικροπόταμον καὶ εἰς τὸ νερόν του μέσον
 νὰ εἶπες οὐρανόδρομον ἀστέρα ἔχει ἔσω·
 καὶ κεῖται μέσον τοῦ νεροῦ καὶ μετ' ἐκεῖνο τρέχει.
- 240 Ἐπίασε τὸ ἀναπόταμον ἐκεῖνος καὶ γυχεύει,
 τὴν κεφαλὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπεθυμῆ γνωρίσαι,
 τὴν φλόγα μέσον τοῦ νεροῦ, πόθεν καὶ κεῖνον τρέχει.

- Καὶ δέκα περιεπάτησεν ἡμέρας ὀλοκλήρους
 καὶ τότε κάστρον ἤρρηκε μέγα, πολὺν τὴν θέαν,
 245 ἐκ σαρδωνύχου / λαξευτοῦ κτισμένον μετὰ τέχνης· 9 v
 ἐπάνω δὲ τοῦ κτίσματος τοῦ λαμπροτάτου ἐκείνου
 ἀντὶ πυργοβολήματα ἦσαν συντεθειμένα
 λέων, δρακόντων κεφαλαὶ ἀπὸ χρυσῶν ποικίλων.
 Τεχνίτης τὸ ἐσκεύασεν ἀπὸ πολλῆς σοφίας,
 250 ἐκ δὲ τὸ στόμα των αὐτῶν, ἃν ἔβλεψες, νὰ εἶδες
 πῶς συριγμὸς ἐξήρχετο φρικτώδης, ἀγριώδης·
 νὰ εἶπες ὅτι κίνησιν ἔχουσιν ὡσπερ ζῶντα
 καὶ νὰ λαλοῦν ἀμφότερα καὶ νὰ φωνολογοῦσιν.
 Ἄφ' οὗ τὸ φλογοπόταμον ἐξήρχετο ἐκεῖνο
 255 ἦλθε καὶ ἐκατέλαβε τοῦ κάστρου τε τὰς πόρτας·
 καὶ πόρταν ἤρρηκεν λαμπρὰν ἐξ ἀδαμάντου λίθου.
 Εἰς μέσον δὲ ἐτήρησε γράμματα κεκομμένα,
 ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα τὰ λαξευτομημένα :
 «Τὸν οὐκ ἐφθάσαν τον ποτὲ τὰ βέλη τῶν Ἑρώτων,
 260 μυριοχιλιοκατάδαρτον / εὐθύς νὰ τὸν ποιήσουν, 10 r
 ὅστις τὸ Ἑρωτόκαστρον ἀπέσω νὰ τὸ ἴδῃ».
 Ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ὥραν πολλὴν ἐστάθην
 σύννους, συστρέφων κατὰ νοῦν τί πράξαι, τί ποιῆσαι :
 «Ἐὰν κινήσω καὶ ἀναβῶ, ποδοχωροδατήσω,
 265 καὶ πῶς τὸ ἐπιφώνημα τὸ δ' ἔχει ἡ πόρτα,
 ὅπου κἄν ὄλως τὸ πτερὸν οὐκ εἶδα τῶν Ἑρώτων;
 Καὶ πῶς ὀπίσω νὰ στραφῶ καὶ οὐ μὴ ἰδῶ τὴν φλόγα ;
 Τὸ πυροφλογοπόταμον, τὸ φλογερὸν ἐτοῦτο,
 γυρεύω καὶ περιπατῶ, ἔχω δέκα ἡμέρας.
 270 Τοῦ ποταμοῦ τὴν κεφαλὴν ἐπεθυμῶ γνωρίσαι.
 Καὶ πῶς μέσον τοῦ ποταμοῦ φλόξ πύρινος εἰστρέχει ;
 Λοιπόν, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τοῦτο προκρίνω πλέον·
 Κρεῖττον γὰρ ἵνα γένωμαι τῶν πετεινῶν γε βρῶμα
 παρ' ὅτι πάλιν νὰ στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἐξοπίσω».
 275 Καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξεν τὰ τρία παιδόπουλά του
 καὶ λέγει των : «Πεζεύσατε, ἀκαρτερήσατέ με·/
 καὶ ὅσας ὥρας ἂν ἀργῶ, ὅσας καὶ ἂν ποιήσω,
 κἄν ὅλην αὐτὴν ἔσωθε πληρώσω τὴν ἡμέραν,
 κἄν καὶ τὴν ἄλλην πούπετι πληρώσω καὶ τὴν ἄλλην,
 280 ὦδε μὲ περιμείνατε, προσκαρτερήσατέ με·
 μὴ ἐμβήτε εἰς τὸ Ἑρωτόκαστρον, ἐπιφωνοῦμαί σάς το».
 Καὶ πάραυτα ἐσέβηκεν ὁ Βέλθανδρος καὶ μόνος.
 Εἶδεν ἀπέδω καὶ ἀπεκεῖ τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη
 διάφορα καὶ ποίκιλα μετὰ λευκῶν κλημάτων
 285 ἄνθη ναρκίσσων κόκκινα, τὰ δένδρη διαστρωμένα.
 Ἄνωθεν βλέμμαν ἔρριψεν ὡς πρὸς τὰ δένδρη τάχα
 καὶ δένδρων εἶδε καλλονὴν καὶ ἰσότηταν εὐμόρφην
 καὶ τὴν κορμοανάθασιν εὐκολωτάτην πάνυ,
 ὅτι νὰ εἶπες ἐκ παντὸς ὅτι ρουκανοτέκτων
 290 ἔρρουκανοετούρνευσεν, σταθμίσας ἔπηξέν τα.
 Καὶ τοῦ ἀνθοφύλλου ὁ πλασμὸς πολλὰ ὠραιωμένος.
 Εἶδε, παρεξενώθην τα, ὑπερεθαύ/μασέν τα.
 Τὸ δέ γε ἀναπόταμον κρατεῖ πάντα κατ' ὄχθας, 11 r

- τὸ ἐπεθύμει νὰ ἰδῆ, τὸ φλογερὸν ἐκεῖνο.
- 295 Καὶ τότε θρύσην ἠύρηκεν παράξενον ὀκάτι·
ψυχρὸν, χιονοκρύσταλλον ὕδωρ εἶχεν ἢ θρύση.
Φράσαι κὰν ὄλωσ ἀπορῶ τὴν καλλονὴν τὴν τόση,
ἣν εἶχεν ὑπεράπειρον ἢ τῶν Ἑρώτων βρύση.
Ἰστατο γρύψος λαξευτός, ἐξήπλωνε πτερά του,
- 300 τὴν ράχην πρὸς ἰσότηταν ἔφερνε τῶν πτερῶν του
καὶ τὴν οὐρὰν ἐγύριζεν ὡς πρὸς τὴν κεφαλὴν του·
τοῖς δὲ ποσὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐβάσταζε λεκάνη,
στρογγυλολαξευτόμορφον ἀπὸ πελέκυν λίθων.
Τὸ δὲ νερὸν ἐκ στόματος ἐξήρχετο τοῦ γρύψου
- 305 κ' εἰς τὸ λεκανοπέτρινον εἰσήρχετον ἀπέσω
τοῦ μὴ σταλάξαι σταλαγμὸν κάτω πρὸς γῆν ὀλίγον.
Ἦσαν ἐστάθην περισυῆν ὁ Βέλθανδρος προσέχων
τοῦ γρύψου τὴν κατασκευὴν καὶ τοῦ νεροῦ τὸ ξένον·/
πῶς δὲ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ στόματος τοῦ γρύψου
- 310 χωρεῖται εἰς μικρολέκανον παντοῦ μὴ ἔχον πόρον,
ἢ καὶ τινα κατατροπὴν εἰς τὸ νερὸν ἐκστάζειν·
καὶ πάλιν πῶς ἐκ τῶν χειλῶν ἐκρέει τῆς λεκάνης.
Τοῦ ὕδατος τὴν ἐκροὴν ἐθαύμαζεν ἐκεῖνος.
Ἐξαίφνης κατεπάτησεν ὁ γρύψος ἐκ τοῦ τόπου·
- 315 ἀντίπερα τοῦ ποταμοῦ ἀπήγε καὶ ἐστάθην.
Εἶδε, παρεξενώθηκεν ὁ Βέλθανδρος ἐκεῖσε
καὶ πάλιν τὸ ἀναπόταμον τὸ φλογερὸν ἐκεῖνο.
Καλῶς περιεπάτειε κατασκοπῶν τὰ πάντα
καὶ τόπον περιέδραμεν πανεπιτήδειον πάνυ.
- 320 Εἶδε παλάτια φοβερὰ, τὰ οὐ δύναμαι ἀφηγεῖσθαι
κατὰ λεπτὸν τὰς χάριτας τῶν παλατίων ἐκείνων.
Ἐπεὶ δὲ τὸ Ἑρωτόκαστρον ἀπέξω ἦτον κτισμένον
ἐκ σαρδωνύχου λαξευτοῦ, ἀπέϊκασε τὸ ἀπέσω,
ἐς ὅσον κατασκευάσμα τῶν πραιτωρίων ἐκείνων.
- 325 Ζώδιον εἶδεν/εὐμόρφον ἔμπροσθε τοῦ τρικλίνου,
ἴτιοιον πολλὰ παράξενον, ὠραῖον, παμμεγέθη,
ἀφ' οὗ καὶ τὸ ποτάμιον ἐξήρχετο ἐκεῖνο.
Ἦτον τὸ τρικλινόκτισμα ἀπὸ ζαφείρου λίθων,
λίθων μεγάλων καὶ λαμπρῶν, τεχνολατομημένων.
- 330 Τὸ στέγος δὲ τοῦ κτίσματος τίς νὰ τὸ ἀφηγήται ;
Πολὺς ἦτον καλλωπισμὸς στὸ τρίτον τοῦ τρικλίνου·
συνηρμοσμένα τεχνικῶς καὶ κατασκευασμένα
τρία λιθάρια θαυμαστά, ἐξαίρετα, μεγάλα
ἐσκέπαζαν, ἃ εἶπομεν, τὸ τρίτον τοῦ τρικλίνου,
- 335 φῶτα καὶ φῶς λαμπρόμορφον αὐγὰς παρέχον ἔσω·
ὁ δ' ἔσω πάτος κόκκινος, σεληνοβεθαμμένος.
Ἰδὼν ταῦτα ὁ Βέλθανδρος ὑπερεθαύμασέν τα,
ἐμβλέπων ὡς κατάσκοπος τὰς χάριτας τοῦ τοίχου.
Ἔβλεπεν ζώδια περισσὰ ποικιλολαξευμένα,
- 340 τὸ μὲν ὡς σχῆμα γυναικὸς τραχηλοδεσμωμένον/
καὶ ἐρωτοσύρτην τύραννον τὰ ζώδια νὰ σύρνη·
ἄλλον πάλιν ὡς ἄνανδρον ποδοσιδηρωμένον,
Ἐρωταν δῆμιον στέκοντα ἔχων κατόπισθεν του·
ἄλλος εἰς χερὶν ἴστατο ἄνωθεν τῶν Ἑρώτων,

11 v

12 r

12 v

- 345 ὡς γνήσιος φίλος καρτερῶν τοῦ ἔρωτος ἀγάπην·
 ἄλλοι κατατοξεύουσιν νὰ δείχνουν τυραννοῦντες·
 ἦσαν τὰ πάντα λαξευτὰ ὡσπερ νὰ ἐκινούνταν·
 καὶ τὰ μὲν ἔμπροσθε ἤρχοντο, τὰ δ' ἄλλα ἐξοπίσω,
 τὰ δ' ἄλλα ἦσαν ἔνδετα πρὸς τῶν δημίων τὰς χεῖρας·
- 350 ἐξ ὀφθαλμῶν τοῦ σώματος ἐχύνασιν τὰ δάκρυα,
 ἐκ δὲ τοῦ στόματος αὐτῶν, στενοχωροτηδούντες.
 Τὰ δὲ ἐπὶ τὰ ἀνωθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἐρώτων,
 νὰ εἶπες χαχατουρίζουσι, συχνοπυκνογελοῦσιν.
 Ἔκαὶ εἰς τὸ καθένα ἠῦρισκες γράμματα γεγραμμένα·
- 355 ὁ μὲν τοῦ δεινῆς τοῦ ρηγός, ἔγραφε, θυγατέρα,
 ὁ δέ, καὶ πάλιν ἔγραφε, τοῦ βασιλέως τοῦ δεινῆς
 τις εὐγενῆς ρωμογενῆς πάσχει, δι' αὐτὸ/ἠρνήθη
 γῆν τὴν αὐτοῦ καὶ τὰ λαμπρὰ καὶ τὸ κενόδοξόν του·
 καὶ ὅπου ἡ ἐρωτόπλασις τὸν σύρνει νὰ παγαίνει,
- 360 ὅπου ὁ ἔρωτας αὐτοῦ ἐδουλογράφησέν τον·
 ἄλλην δὲ πάλιν ἔγραφεν ἀρχόντισσαν γυναῖκα,
 τὴν αἴσθησις ἀνέθρεψεν, ἐπαίδευσεν ἢ χάρις·
 τὰ ἐρωτικὰ στρατεύματα ποτὲ οὐ δούλευσέν τα·
 καὶ ἄλλες εἰς τὰς χεῖράς των μετὰ ἠγάδιον ξένον
- 365 κρατοῦν τὸν μεγαλῶτερον, τὸν πρῶτον τῶν Ἐρώτων.
 Εἶδεν πάντα ὁ Βέλθανδρος ἀπ' ἄκρον ἕως ἄκρον.
 Τί ἄλλον ἀκριθέστερον ἐκείνου τοῦ τρικλίνου
 εἶδεν, ἐκριβολόγησε καὶ πῶς νὰ καταλέξω ;
 Ἐκεῖσε πρὸς τὴν κεφαλὴν ἐτήρησε καὶ βλέπει
- 370 ζῶδιον οὕτως λαξευτὸν ἐκ λίθου ζαφειρίνου,
 ἀφ' οὗ τὸ φλογοπόταμον ἐξήρχετο ἐκείνο·
 καὶ βλέμμα πανεξαίρετον, ἀλλά γε καὶ θλιμμένον.
 Ἐκεῖ ταῶν λαξευτῶν καθήμενον ἐπάνω,
 ἐπακουμβίζον γόνατον πρὸς τῆς χειρὸς τὸ μέρος·/
- 375 τῇ δὲ παλάμῃ τῆς χειρὸς καθήμενον ἐκράτει·
 ἐντέχνως ἀνεστέναζεν, εἶχεν εἰς γῆν τὸ βλέμμα·
 πολλὰ θλιμμένον καὶ δεινόν, περίλυπον νὰ στέκη·
 καὶ ἔτρεχεν ἐξ ὀφθαλμῶν ἐκείνου τοῦ ζωδίου
 ἢ βρύση ἢ τοῦ ποταμοῦ τοῦ φλογεροῦ ἐκείνου·
- 380 ἔτι καὶ ἐκ τοῦ στόματος, πλὴν τῆς φλογὸς καὶ μόνον
 ἠγήσαντο οἱ στεναγμοὶ φλογῶδεις ὡς πῦρ φλέγον.
 Ἐντέχνως εἶχε λαξευτὰ γράμματα κεκομμένα,
 ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα, ἔφασκον δὲ τοιάδε :
- 385 «Βέλθανδρος, παῖς ὁ δεύτερος πατὴρ τοῦ Ροδοφίλου,
 τοῦ καὶ κρατάρχου στέμματος πάσης τῆς γῆς Ρωμαίων,
 πάσχει διὰ πόθου στέμματος μεγάλης Ἀντιοχείας,
 ρηγὸς μεγάλου θύγατρη Χρυσάντζας λεγομένης,
 τῆς πανευμόρφου καὶ λαμπρᾶς καὶ πορφυρογεννήτου».
- 390 Ἄνεγνωσε τὰ γράμματα, ἔπαθε πάθος μέγα·
 πάθος ὑπέστη ποταπὸν/ποσῶς οὐκ ἀπεικάζω.
 Ἰστάθην ὦρα περισσὴν, κατασκοπῶν ἐκεῖσε·
 ἴστατο τοῖνον ἐννεός, μέγα θορυβημένος·
 καὶ πάλιν ἔβλεπεν ἐκεῖ κ' ἐθῶρει κ' ἐσυντήρα.
 Συχνάκις τὰ ἀνέγνωθεν τὰ γράμματα ἐκεῖνα.
- 395 Βλέποντα καὶ τὸ ζῶδιον θλιμμένα νὰ ἰστέκη

- ἐσυνεθλίβετον καὶ αὐτὸς καὶ συμπονῶν ἐώκει·
 καὶ συστενάζων μετ' αὐτοῦ καὶ συγκιρνῶν τοῦ πόθου
 καὶ δακρυβρυσσοπόταμον ἔμιξε δάκρυά του.
 Καὶ ἐδιάβην ὥρα περισσὴν ὥστε νὰ τὸν περάσῃ
 400 ὁ θρηνησμός, ὁ πικραμὸς ὃν εἶχεν ἐκ καρδίας.
 Καὶ μόλις ἐσυνέφερε τὸν λογισμόν του τότε,
 καὶ βλέμμαν ἔρριψεν ἐκεῖ μικρὸν εἰς ἄλλο μέρος.
 Ἐτήρησε τοὺς λαξευτοὺς καὶ τρανοτάτους λίθους
 καὶ ζῶον, σχῆμα ὡς ἀνδρός, ἰστάμενον ἐκείσε,
 405 φρικτὸν ἀπὸ τοῦ σχήματος, δεινὸν ἀπὸ τῆς θεάς
 ἀχίτωσί τε καὶ γυμνὸν μέχρι καὶ ὀφθαλοῦ του./
 Εἶδεν, ἐκατεσκόπησεν ἀκριβολογημένα
 τὸ ζῶδιον τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο τὸ ὠραῖον
 καὶ βλέπει βέλος κάθεται ἔσω κατὰ καρδίας·
 410 σαῖττοερωτόξευτον ἐξ ἀέρος εἰσῆλθεν.
 Ἐκ τῆς τομῆς τῆς καρδιακῆς ἐκείνης τοῦ ζῶδιου
 φλόξ τοῦ πυρὸς ἐξήρχετο, σύγκαπνος οὐκ ὀλίγος
 κ' ἐσμίγετο τοῖς δάκρυσιν τοῦ λιθίνου ζῶδιου.
 Καὶ γὰρ εὐκολοστάλακτος τῶν γυναικῶν ἡ φύσις
 415 τὰ δάκρυα εἶχε πάντοτε σὺν στεναγμῶν νὰ τρέχῃ,
 ἄπερ ἡ φύσις τῶν ἀνδρῶν τὰ ὄπλα νὰ βαστάζῃ.
 Τίς τὴν σαῖτταν ἔρριψεν ἐπάνω τοῦ ζῶδιου
 κ' ἐποίκειν καρδιοκοπετόν ; Οὐχὶ πόθος γυναιίου ;
 Ἦυρε δὲ πάλιν γράμματα λαξευτὰ κεκομμένα·
 420 ἔλεγον δὲ τὰ γράμματα, ἔφασκον δὲ τοιάδε :
 «Ρηγὸς μεγάλου θυγάτηρ μεγάλης Ἀντιοχείας,
 Χρυσάντζαν, ἦν ὑπέγραψεν ἡ μοιρογράφος Τύχη
 τῆς εὐγενοῦς καὶ τῆς καλῆς, τῆς πορφυρογεννήτου·
 Βέλθανδρος γῆς ρω/μαϊκῆς, παῖς ὁ τοῦ Ροδοφίλου,
 425 ὁ Ἔρωσ τοὺς ἀφώρισεν ἀμφοτέρω τὰ μέρη».
 Ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ἐστέναξε μεγάλως,
 εἶπεν ἐξ ὄλης του καρδιάς : «Νὰ μὴ εἶχα ἐγεννήθην
 καὶ εἰς τῆς γῆς τὸ πρόσωπον ἄψυχος νὰ εἶχα εὐρέθην !
 Εἰ δὲ εὐρέθην ἔμψυχος, ὡς ξένος νὰ ἐγνωρίσθην !
 430 Ἐπεὶ δ' ἡ φύσις ἔπλασεν καὶ αἴσθησιν μοι ἐδῶκεν,
 τὸν κόσμον, τὸν ἐγνώρισα νὰ μὴ εἶχα γνωρίσει
 καὶ εἰς τὸ Ἐρωτόκαστρον ποσῶς νὰ μὴ ἔχα σέβη !
 Εἰ δέ γε καὶ ἐσέβηκα ἔνδοθεν τοῦ τρικλίνου,
 τὰ ζῶδια τὰ λαξευτὰ οὐ μὴ ἔχα τα ἐσκόπουν !
 435 Εἰ δὲ τὰ ζῶδια ἐσκόπησα, τὰ γράμματα νὰ μὴ ἔδα·
 τῆς Τύχης ταύτης νὰ ἔλειπα καὶ προσοχὴν νὰ εἶχα
 νὰ εἶδα, νὰ ἐσκόπησα μόνος τὸν ἑμαυτὸν μου !
 Ἐπεὶ δὲ μοιρογράφημα ἠύρηκα ἰδικόν μου,
 καὶ ποία μοι ἀπόκειται ὡς ἰδική μου τύχη !
 440 Ἄς ἴδω εἰς ἀκρίθειαν λοιπὸν καὶ ἄς προσέξω
 τὰς πικρογλυκοχάριτας/τοῦ Ἐρωτοκάστρου τούτου».
 Ἐξῆλθεν ἀφ' τὸν τρίκλινον, ἦλθεν εἰς τὸ κουβούκλιον.
 Καὶ τοῦτο ἐξ ἀδάμαντος λίθου ἦτον κτισμένον·
 μετὰ τῶν μαργαρίτων τε ἦτον ἐπαστωμένον
 445 καὶ λίθων πολυτίμων τε ὦνπερ οὐκ ἔχει ὁ κόσμος.
 Ἦτον τὸ κτίσμα θαυμαστὸν τοῦ κουβουκλίου ἐκείνου.

14 v

15 r

15 v

- Ἐντέχνως πάλιν ἴσταντο ἐκεῖναι αἱ καμάραι,
 διὰ κοχλίου γύρωθε καὶ περιθριγκωμέναι.
 Ἡ φύσις τοίνυν τῶν βροτῶν εἰ ἐθεᾶτο τοῦτο,
 450 μεγάλως νὰ ἐπαίνεσεν, μεγάλως νὰ ἐθαυμάστην.
 Θεμέλιον οὐκ εἶχασιν, εἰς γῆν οὐκ ἐπατούσαν·
 ἐκρέμαντο οἱ τέσσαρες τοῖχοι τοῦ κουβουκλίου·
 νὰ εἶπες καὶ ἀπείκαζες τὰς οὐρανίους σφαίρας.
 Πάντα ὑπερεθαύμασεν ὁ Βέλθανδρος ὅσα εἶδεν,
 455 ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αὐλὴν ἐθαύμασε κάκεινῃν.
 Εἶδε κάκει τὸν Λέανδρον ἐκ λίθου κεκομμένου·
 ἐκεῖ λουτρὸν πανεύμορφον, πλήρης χαριτωμένον·
 τοιοῦτον ἦτον/τὸ λουτρὸν οἶον ἄλλον οὐκ ἦτον,
 οὐδὲ λαλήσαι κἂν ποσῶς ἢ γλῶσσα δύναταί μου.
 460 Λοιπὸν παρέξω τοῦ λουτροῦ ἐκεῖτο ἡ φλισκίνα,
 ὠραία, πανεξαίρετη, ὅλη λιθαρωμένη·
 καὶ ζώδια γύρου περισσά, λιθαρωτὰ κάκεῖνα,
 τὰ ὅποια μετὰ μηχανῆς ἐβάστα κάτω κείνη.
 Τῆς δὲ φλισκίνας κάτωθεν κάκ τῶν ζωδίων ἐκείνων
 465 ἔβρυε βρύση καθαρὰ, πολλὰ διειδεδστάτη,
 ἀφ' οὗ κάκεινο τὸ λουτρὸν ἠρδεύετο ἐκ ταύτης.
 Γύρωθεν δὲ τοῦ στόματος ἐκείνης τῆς φλισκίνας
 πουλίτσια ἐκάθητο, γένη χρυσὰ παντοῖα,
 καὶ τὸ καθένα ἐξ αὐτῶν ὡς ἔθος ἐκελάδει,
 470 τὴν ἰδικὴν του τὴν φωνὴν ἀνθόμοια νὰ εἶπες.
 Καὶ ὡσπερ ζῶντα ἴσταντο ἐκεῖνα τὰ πουλίτσια,
 τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτωθεν καὶ ὅσα τὰ τριγύρου.
 Μικρὸν ἐπαρεξέβηκεν ὁ Βέλθανδρος καὶ βλέπει
 ἡλιακοῦ κατασκευὴν πολλὰ ὠραιοτάτην,
 475 ὅτι τὰ λιθολάξευτα, ἄ/εἶχεν γύρου - γύρου,
 τὰ λαμπροκαλαμόστουλα, ὀρθομαρμάρωσίς τε,
 κιττόφυλλα, χρυσάφυλλα ἴων, κρίνων καὶ ρόδων,
 μάλαμα νὰ ᾖναι καθαρὸν, ὅλα σωστὰ τὰ πάντα·
 λαμπρὰν εἶχαν τὴν σύνθεσι τὸ ἕνα πρὸς τὸ ἄλλο
 480 καὶ λίθον πανεξαίρετον, ὀλόκαλον, ὠραῖον·
 ἐπάνω δὲ τῆς κεφαλῆς τοῦ μονολίθου κείνου
 θρόνος ἐκείτετον χρυσὸς καὶ κύκλωθε τοῦ θρόνου
 πλήθος ἀρμάτων περισσῶν πρὸς γῆν τε νενευκότων.
 Καὶ τότε νύξ ἀσέληνος δέχεται τὴν ἡμέραν
 485 καὶ τὸ γυρεύειν χάριτας Ἐρωτοκάστρου ἄλλας,
 Ἐρως εἰς ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀεροπτεροδρόμος,
 ἰστάμενος ἐπάνω του καὶ λέγων πρὸς ἐκεῖνον :
 «Βέλθανδρε, φθάσε σύντομα, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε».
 Καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ὁ Βέλθανδρος ἀνέστη·
 490 ἀκολουθεῖ τὸν Ἐρωτα, τὸν φωνήσαντα τοῦτον.
 Ἀνέβη τοῦ ἡλιακοῦ καὶ πρὸς τὸν θρόνον εἶδε
 τὸ πῶς ἀπέσω κάθητο ὁ βασιλεὺς Ἐρώτων/
 στέμμα φορῶν βασιλικόν, βαστάζων σκῆπτρον μέγα,
 495 κρατῶν καὶ εἰς τὸ χέριν του μίαν χρυσὴν σαίτταν.
 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Βέλθανδρος πίπτει παρὰ τοὺς πόδας
 καὶ παρευθὺς ὁ βασιλεὺς ὁ τῶν Ἐρώτων λέγει :
 «Ἀνάστα καὶ τὸ κράτος μου σύντυχε περὶ πάντων :

16 r

16 v

17 r

- πῶς ἀπὸ γῆς ρωμαϊκῆς καὶ γονικῆς σου χώρας
 ἀπεξενώθης καὶ ἔφυγες, ἐλήλυθας ἐνταῦθα·
 500 καὶ πῶς εἰς τὸ Ἑρωτόκαστρον ἐσέβηκες ἀπέσω·
 σύντομ' ἀνάστα, λάλει μοι καὶ ἀφηγήσου μέ τα».
- Καὶ παρευθὺς ἀπὸ τῆς γῆς ὁ Βέλθανδρος ἀνέστη,
 κλίνει πάλιν τὸν τράχηλον καὶ πίπτει πρὸς τοὺς πόδας·
 καὶ τότες ἐσηκώθηκε καὶ πρὸς ἐκείνον λέγει :
 505 «Ὁ τῶν Ἑρώτων βασιλεύς, ἐπεθιμείς γὰ μάθης
 πῶς τὴν πατρίδα ἔφυγα καὶ τὴν ἰδίαν χώρα
 καὶ ξένος ἐπροέκρινα καὶ ἀλλότριος γὰ γένω ;
 Ροδόφιλος μ' ἐπότιζε θλίψεις ἀπειροτάτας,
 χολὰς πολλὰς/ἀπλήρωτας, τοιαύτας καὶ τοσαύτας.
- 510 Εἶπόν σοι, μάθε, βασιλεῦ, τὸν λόγον καὶ τὸν τρόπον,
 ὅτι διὰ θλίψιν ἔφυγον ἀπὸ τὰ γονικά μου,
 διὰ τὴν καταφρόνησιν ἣν εἶχον ἐκ πατρός μου·
 καὶ δι' αὐτὸ ἐξέβηκα θλιμμένος καὶ γυρίζω·
 ἐγύρευσα, ἐδιάβασα χώρας ἀναριθμήτους
- 515 καὶ μετὰ πάντων εἰς Ταρσὸν κατήνησα τὸ κάστρον·
 ἠῦρηκα μικροπόταμον καὶ εἰς τὸ νερόν του μέσον
 φλόξ τοῦ πυρὸς ἐξήρχετο· καὶ διὰ τὸ πῦρ ἐκεῖνο
 ἐπιάσα τὸ ἀναπόταμον θέλων ἰδεῖν τὸ τέλος,
 τὴν κεφαλὴν τοῦ ποταμοῦ ἐπιθυμῶν γνωρίσαι.
- 520 τὴν φλόγα μέσον τοῦ νεροῦ καὶ πῶς ὄμου συντρέχει.
 Εἶπόν σοι, μάθε, βασιλεῦ, δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν
 εἰσῆλθον κ' εἰς τὸ κάστρον σου, κάστρον καὶ ὄντως κάστρον !
 εὐμορφον ἔνι, ἐξάριετον, οὐκ οἶδα πούπετις τίτιον».
- Ὁ δ' Ἔρωσ ἔφη πρὸς αὐτόν, τοιάδε τότε λέγει :
 525 «Γίνωσκε τοῦτο, Βέλθανδρε, τὴν αὔριον ἡμέραν,
 ἔχω γυναῖκες βγενικὲς/τὸν ἀριθμὸν σαράντα·
 στεμμέναις ὄλας δέσποινας, βασιλιοθυγατέρας,
 ἐκλελεγμέναις, εὐμορφαις εἰς εἶδος καὶ εἰς κάλλος.
- 530 Καὶ τοῦτο θέλω ἀπὸ σέ: πασῶν τὴν καλλιωτέραν
 γνωρίσης ἀπὸ σύγκρισιν τὴν ἰδικὴν σου μόνος».
- Εὐθὺς ἐπιλογήθηκεν ὁ Βέλθανδρος καὶ λέγει :
 Ἐπὶ συγκρίσεως, Ἔρων μου, λέγεις τῆς ἰδικῆς μου,
 ὄψει ἐν τάχει, δέσποτα, πασῶν τὴν κρειπτοτέραν».
- Ὁ Βέλθανδρος δὲ φοβηθεὶς τὸ τάγμα τῶν Ἑρώτων,
 535 οὐκ ἐχωρέθη εἰς πολλὰ, ἀλλ' ὄμως δειλανδρήσας
 εἶπεν : «Ἐγὼ σου σήμερον τὸ πρόσταγμα πληρώσω».
- Ὁ δ' Ἔρωσ δίδει του βεργὴν τρίκλωνον, πεπλεγμένον
 ἀπὸ σιδήρου καὶ χρυσοῦ καὶ ἀπὸ τοπαζίου λίθου.
 «Καὶ νὰ καὶ τοῦτο τὸ βεργὴν, Βέλθανδρε, ἐσὲ τὸ δίδω
 540 καὶ οἶαν κρίνεις ἐξ αὐτὰς κάλλιον παρὰ τὰς ἄλλαις
 ἐκείνην δῶσ' καὶ τὸ βεργὴν ὡς δέσποινα τῶν ὄλων».
- Ἐπὶ τῆς παύσεως, παίρνει τὸ βεργὴν ἐκ τῆς χειρὸς Ἑρώτου·/
 «Γυναϊκάς τε εἰς εὐμορφίαν ὀρίζεις ἵνα κρίνω.
- 545 Ὅσον πρὸς τὸ βλεπόμενον ἐμοὶ οὐ μὴ με λάθῃ».
- Εὐθὺς ἀπεχωρίσθησαν οἱ πάντες ἀπ' ἐκείνον·
 ἀπέμεινε ὁ Βέλθανδρος μόνος, μεμονωμένος
 κατασκοπῶν τὰς χάριτας τοῦ Ἑρωτοκάστρου ἐκείνου·
 καὶ παρευθὺς ἐτήρησεν εἰς ἓν μέρος καὶ βλέπει

- χορὸν ὠραίων γυναικῶν τὸν ἀριθμὸν σαράντα,
 550 ἔξωθε τοῦ ἡλιακοῦ τοῦ γύρου καθημένας.
 Ἰδὼν ταύτας ὁ Βέλθανδρος ἔφησε πρὸς ἐκείνας :
 «Ἰδοὺ συγκρίνειν ὠρισεν ἔμοι ὁ μέγας Ἔρων,
 καὶ τὸ λοιπὸν, ἀρχόντισσες, ἔρχεσθε νὰ σὰς κοίνω».
 Ἐχωρίσθη μιὰ ἐξ αὐτῶν καὶ λέγει πρὸς ἐκείνον :
 555 «Αὐθέντα, νὰ συγχωρεθῆς, μὴ μὲ παραδικήσης».
 Εἶπε δ' αὐτὴν ὁ Βέλθανδρος ὅτι «Μὰ τὴν ἀλήθειαν,
 ἀλλότρια, ξένη τοῦ βεργιοῦ σὲ κρίνω, ὦ κυρά μου,
 διὰ τὸ πυρρὸν καὶ τὸ θολὸν τὸ ἔχουν οἱ ὀφθαλμοί σου».
 Ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν καὶ πᾶ χώρια κ' ἐστάθη.
 560 Ἄλλη δὲ πάλιν τὸν χορὸν ἀφήκε καὶ ὑπάγει·
 ἰστάθη κατὰ πρόσωπον ἐκείνου τοῦ Βελθάνδρου·
 καὶ λέγει τὴν : «Τὰ χεῖλη σου τὰ περισσά σου, κόρη,
 μεγάλα ἔναι, ἀσχημόκοπα, μεγάλα σ' ἀσχημίζουν».
 Ἐκίνησε μετ' ἐντροπῆς κάκειθε μὲ τὴν ἄλλην
 565 ἀπῆγεν, ἐχωρίσθησαν ὁμοῦ εἰς ἓνα τόπον·
 μεγάλως ἐνεστέναξεν ἀπὸ ψυχῆς κάκεινη.
 Κ' ἡ τρίτη περιπάτησεν ἀσύντακτα καθόλου
 καὶ προσκυνεῖ τὸν δικαστὴν καὶ ὁ κριτὴς τὴν λέγει :
 «Ξένην σὲ κρίνω τοῦ βεργιοῦ, οὐκ εἶσαι κληρονόμος·
 570 ἢ φύσις μέλαινα χροιά, νομίζω, ἔποικέν σοι,
 ἀλλὰ ψυχρὸν σοι σόφισμα κατὰπλασεν, ἢ κόρη».
 Καὶ ἡ τετάρτη φθάνοντα, κάκεινος ταύτην λέγει :
 «Ἡ τὰς ὀφρύς σου ἔμιξις ἂν ἔλειπεν, ὡς βλέπω,
 ἐδέσποζές το τὸ βεργίν, γίνωσκε, ἀπὲ τώρα».
 575 Ἄλλη δὲ πάλιν τοῦ χοροῦ κάκεινη χωρισθεῖσα,
 καὶ πρὸς τὸν μέγαν τὸν κριτὴν ἰστάθη ἀναισχύντως.
 Εἶπεν ἐκείνος πρὸς αὐτὴν : «Οὐκ εἶσαι κληρονόμος
 καὶ νὰ σὲ δώσω τὸ βεργίν, ὅτι στὴν γῆν συγκύπτεις·
 ἰσόκορμος οὐδὲν εἶσαι, καὶ πῶς νὰ σὲ τὸ δώσω;»/
 580 Καρδιακὰ ἐνεστέναξεν καὶ ἰστάθη μὲ τὰς ἄλλας.
 Καὶ μετ' αὐτὰς κατέλαβεν ὁμοίως καὶ ἡ ἕκτη
 καὶ λέγει : «Πρόσεχε, κριτά, νὰ μὴ μοῦ παρακρίνης».
 Βλέψας ἐκείνος πρὸς αὐτὴν οὕτως τὴν ἀπεκρίθη :
 «Τὸ σαχνοπερισσόσαρκον ἂν ἔλειπε ἀπὸ σένα,
 585 ἐδέσποζές το τὸ βεργίν καὶ μόνη σου νὰ τό ἔχης».
 Ἀπῆρε τὴν ἀπόφασιν, ὑπάγει μὲ τὰς ἄλλας
 κ' ἐκ τοῦ ἰδρώτος τοῦ πολλοῦ κατάβροχος ἐγίνη.
 Ἄλλη δὲ πάλιν τοῦ χοροῦ τῶν γυναικῶν ἐκείνων
 ἀσύντακτος ἐκίνησεν καὶ πρὸς αὐτὸν ὑπάγει·
 590 κάκεινος λέγει τὴν εὐθύς : «Οὐκ εἶσαι κληρονόμος
 καὶ νὰ σὲ δώσω τὸ βεργίν, διατὶ θεωρῶ σε, κόρη,
 ὅτι τὰ δόντια σου, κυρά, ὡς βλέπω, ψόγον δίδουν·
 τὰ μὲν ἀπέσω κλίνουσιν, τὰ δ' ἄλλα ἐμπροσκύψαν·
 δι' οὗ καὶ εἶπον ἐξ ἀρχῆς : οὐκ εἶσαι κληρονόμος».
 595 Ἀπῆρε τὸν ἀπόλογον, ἰστάθη μὲ τὰς ἄλλας.
 Ἄλλ' ὁ χορὸς τῶν γυναικῶν τῶν μηδαμῶς κριθέντων
 ἦλθασιν κατενώπιον ἐκείνου τοῦ Βελθάνδρου.
 Ἰσταντο τρεῖς καὶ τέσσαρες καὶ πάλιν ἄλλες πέντε,
 κ' ἐπαίρναν τὴν ἀπόφασιν ἰδικαίως μετὰ ψόγον.

19 r

19 v

20 r

- 600 Ἴδου λοιπὸν ἐμείνασιν ἀπ' ὅλες τὲς σαράντα
 γυναῖκες τρεῖς τὸν ἀριθμὸν νὰ στέκουν σ' ἓνα τόπον.
 Καὶ λέγει τὰς ὁ Βέλθανδρος αὐτὰς τὰς τρεῖς ὡραίας :
 «Δεῦτε κ' οἱ τρεῖς, δεῦτε ὁμοῦ, ἔλθατε νὰ σὰς κρίνω».
 Ἦλθασιν, ἴσαντο κ' οἱ τρεῖς κατενώπιον τούτου.
- 605 Ὡρισε, λέγει πρὸς αὐτάς : «Ἐχω τοῦ νὰ σὰς κρίνω,
 πολλὰ κριβά, πολλὰ ψιλὰ, νὰ μὴ ἔχω καταδίκη
 καὶ πέσω κ' εἰς κατάκρισιν τῆς ἐρωτοκρισίας.
 Λοιπὸν ἐσεῖς, ἀρχόντισσες, δεῦτε κ' οἱ τρεῖς ὁμοῦ ἴτε,
 ὑπάγετε, κινήσατε ἐκεῖσε πρὸς τὸ πέρα
- 610 καὶ πάλιν δεῦτε πρὸς ἐμέ, ἀπέλθατε, στραφήτε.
 Ἐχω ὀρισμὸν καὶ θέλημα καὶ μετὰ ἀκριθείας
 νὰ κρίνω καὶ νὰ στοχαστῶ τὴν καθεμίαν ὡς πρέπει·
 τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τῆς καὶ τὸ κορμὶν τῆς ὅλον,
 τὸ βᾶδισμα, τὸ κίνημα καὶ τὴν πορπατηξίαν τῆς».
- 615 Ἀπήγαν, ἦλθασιν αὐτὲς δῖς, τρίς τε καὶ τετράκις/
 καὶ λέγουσι τὸν Βέλθανδρον : «Σύγκρινον, σύγκρινέ μας».
 Εἶδε τὰς τρεῖς ὁ Βέλθανδρος κ' ἐκατεσκόπησέν τας
 καὶ ὡς τεχνίτης ἀκριβῶς ἐκριβολόγησέν τας·
 καὶ πρὸς τὴν μίαν εἶρηκε : «Χωρίζου ἀπὸ τὰς δύο·
- 620 αἱ τρίχες τῶν χεριῶν σου, ὡραία μου, ψέγουσίν σε».
 Καὶ παρευθὺς ὡς ἤκουσε τὸν ψόγον τὸν οἰκείον,
 ἐθλίβην, ἐνεστέναξεν καὶ πρὸς ἐκείνον λέγει :
 «Ὡς ἔκαυσας καὶ ἐμπύρισες τὸ καρδιορρίζωμά μου,
 οὕτω ἄς καγῆ καρδίτσα σου ἀπὸ ἐρωταγάπης».
- 625 Ταῦτα εἰπὼν ἐδιάρθηκε κ' ἐστάθην μὲ τὰς ἄλλας.
 Τὴν δ' ἄλλην λέγει Βέλθανδρος : «Μυριακριβολογῶ σε·
 εἶσαι εἰς τὴν ἀνάπλασιν καὶ πλάσιν τοῦ προσώπου
 καὶ τοῦ κορμιοῦ καὶ σώματος καὶ σὺ ὡσπερ τὴν ἄλλην·
 ἐκείνη ψόγος τῶν τριχῶν, σὺ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν τε.
- 630 Ἐτήρησα τοὺς ὀφθαλμούς, κόρη, τοὺς ἰδικούς σου
 καὶ εἰς τὸ νερὸν τοῦ ἔρωτος κολυμβοπολεμοῦσι·
 νὰ εἶπες κινδυνεύουσιν, ὡραία, νὰ πνιγούσι·
 καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν/βυθίζονται, οὐκ ἠμπορῶ κἂν ὅλως
 εἰς τοῦ νεροῦ τὸ πρόσωπον πάλιν νὰ τ' ἀνηβάσω».
- 635 Κάκείνη, ὡς ἐγροίκησε τὴν κρίσιν τοῦ Βελθάνδρου,
 μετὰ πικρίας ἐτήρησε καὶ βλέπει τον καὶ λέγει :
 «ᾠ ἀδικώτατε κριτά, εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίζω
 νὰ πέσης μέσα στὸν βυθὸν τῆς ἐρωταγάπης·
 καὶ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ νεροῦ νὰ πνιγῆς, ν' ἀποθάνῃς,
- 640 ὅτι καὶ τὴν καρδίαν μου ἀπέκαυσας διόλου».
 Ταῦτα εἰπὼν μετὰ πικρίας ἀπήγε μὲ τὰς ἄλλας.
 Τότε ἰδὼν ὁ Βέλθανδρος τὴν ὕστερον ἐκείνην,
 μετὰ ἐρεύνης ἀκριβῆς σκοπῶν καλῶς τὰ πάντα,
 τὴν ἡλικίαν, τὴν εὐμορφίαν, τὰ κάλλη τοῦ προσώπου,
- 645 τὸ σείσμα καὶ τὸ λύγισμα, τὸ ἐπιτήδευσμά της,
 εἶπε καὶ ἐγκωμίασεν ἐμβλέποντα τὴν κόρην :
 «Εἰς τῶν Χαρίτων τὴν αὐλὴν ἐκάθισεν ἡ φύσις·
 ἐσύναξεν, ἐμάζωξε κατὰ λεπτὸν τὰ πάντα·
 τοῦ κόσμου ἴλας τὰς χάριτας καὶ τὰς εὐμορφοσύνας
- 650 ἐσέ, κόρη, τὰς ἔδωκεν καὶ κατεπλούτισέ σε !

20 v

21 r

- ἐσένα τὰς ἐχάρισε ! Χαρὰ σ' ἐσένα, κόρη !/
 Τὸ σῶμά σου τὸ εὐγενικὸν ἴσον βεργίν τὸ ποίικε, 21 v
 κυπαρισσοβεργόλυγον ἐδημιούργησέν το·
 ἔπειτα μένεφύσησεν ὄλον κ' ἐψύχωσέν το·
 655 πᾶσα κοπήν καὶ χάρισμα ζῶν ἐπλαστούργησέν το·
 καὶ νά καὶ τοῦτο τὸ βεργίν, τὸ ὁ βασιλεὺς Ἐρώτων
 ἐσκεύασε μεθ' ἡδονῆς ὡς διὰ σένα, κόρη.
 Ὅριζω σε, ἀρχόντισσα, ἀπλωσε, πιάσέ το».
- Ἀπλώνει, παίρνει τὸ βεργίν ἐκ χειρὸς τοῦ Βελθάνδρου·
 660 ἀπήγειν καὶ ἐστάθηκεν ἔξω ἀπὸ τὰς ἄλλας,
 βαστάζων εἰς τὰς χεῖράς της τὸ βεργίν ὡς βραβεῖον.
 Ὡς οὖν ταῦτα πεπλήρωντο, ἰδοὺ Ἔρωσ πτερωμένος,
 καὶ λέγει : «Δεῦρο, Βέλθανδρε, ὁ βασιλεὺς καλεῖ σε».
- Καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ἀκολουθεῖ ἐξοπίσω
 665 κ' εἰς τὸ ζαφειροτρίκλινον κατέλαβεν ἀπέσω,
 ἀφ' οὗ τὸ φλογοπόταμον κατέλυεν ἐκεῖνο.
 Βλέπει ἐκεῖ καθήμενον Ἔρωτα τοξοφόρον
 εἰς κεφαλὴν πάνυ ψηλὰ ἐκείνου τοῦ τρικλίνου,
 εἰς λίθον ἓνα λαξευτὸν λυχνιταρὶν σουπῆδιν·
- 670 τριγύρωθεν νὰ στέκονται/τάγματα τῶν Ἐρώτων.
 Τοιαῦτα λέγει πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου :
 «Βέλθανδρε, πῶς τὴν σύγκρισιν, εἶπέ μοι, τὴν ἐποίικες;
 Καὶ ποῖαν ἐδώκες τὸ βεργίν νὰ ἴναι κυρία εἰς ὅλες ;
 Λοιπὸν εἶπέ μοι, Βέλθανδρε, καὶ λεπτολόγησέ με
- 675 τῆς καλλιωτέρας τὰ τερπνὰ, τὰς εὐμορφίας καὶ κάλλη·
 πῶς ὑπερτέρᾳ πέφυκε παρὰ τὰς ἄλλας αὕτη».
- «Ἐπεθυμείς, ἀντέφησεν, Ἔρων μου, τοῦ νὰ μάθης
 τὸ ποῖαν ἐδώκα τὸ βεργίν καὶ τὰ τερπνὰ της κάλλη,
 καὶ τὰ λοιπὰ χαρίσματα, τὰ ἔχει παρὰ τὰς ἄλλας ;
- 680 Ἐκ τῆς σελήνης ἔπεσεν ἐκεῖνη τὰς ἀγκάλας,
 καὶ τὸ λαμπρὸν της μερτικὸν ἀπέσπασεν καὶ ἀπήρην·
 τὴν συγκοπήν καὶ σύνθεσιν, τὰ τοῦ κορμιοῦ της μέλη
 αὕτη ἢ βασιλείᾳ σου ἐκαλοδώρησέν τα
 καὶ καθεδρίαν ἔποιικεν ὀλοσωματωμένην
- 685 ἐπάνω νὰ καθέζεται εἰς κενοδοξισμόν σου·
 τοῦ κάλλους μέσον ἔπλασες κ' ἐσωματούργησές την·/
 ὑπὲρ ἀνθρώπων ἔδωκες πᾶσαν κοπήν καὶ θέσιν·
 ἔχει μαλλιὰ χρυσαφωτὰ, ἴσα τῆς ἡλικίας της·
 ὡς χόρτον εἰς παράδεισον, ὡς σέλινα εἰς κήπον,
- 690 οὕτως εἶχε τὸ δάσωμα τῶν ὀμαλλίων ἢ κόρη·
 νὰ εἶπες ὅτι Χάριτες αἱ σύνολαι τοῦ κόσμου
 ἐπάνω της ἐκάθισαν κ' ἐθήκασιν κατοῦναν.
 Οἱ μῆνιγγές της ἐκ παντὸς χωρὶς ἀμφιβολίας
 ἔχουν τὸ ἀποτύπωμα τὸ σὸν χρυσοποικίλον.
- 695 Νὰ ρίψη τις τὸ βλέμμαν του μὰ εἶδεν ὀφθαλμούς της,
 πάραυτα τὴν καρδίαν του σύρριζον ν' ἀνασπάσουν.
 Εἰς τὸν βυθὸν τῆς λίμνης σου ἀπέσω κολυμβοῦσι
 μικρὰ - μικρὰ ἐρωτόπουλα· δοξεύουν, μέσα παίζουσι.
 Ὅφρυδια κατάμαυρα ἐφύσησεν ἢ τέχνη,
- 700 γιοφύρια κατεσκεύασεν ἀπὸ πολλῆς σοφίας.
 Οἱ Χάριτες ἐχάλκευσαν τὴν μύτην τῆς ὠραίας,

22 r

22 v

- στόμα Χαρίτων, Χάριτος δόντια μαργαριτάρια.
Μάγουλα ροδοκόκκινα, αυτόθαπτα τὰ χεῖλη./
Ἐμύριζε τὸ στόμαν της χωρὶς ἀμφιβολίας.
- 705 Στρογγυλομορφοπίγουνος, ὑπερανασταλμένη,
λευκοβραχίων, τρυφερά, τράχηλος τουρνεμένος.
Ἡ μέση της ὀλόλιγη μετὰ μεγάλης τέχνης·
ἀπλῶς ὡς λεπτοκάλαμον ἐκατασκεύασέν την.
Τὸ κλίμα τοῦ τραχήλου της καὶ τὸ ὑπολύγισμά της.
- 710 Σῶμα καὶ γὰρ ἐξαιρετόν ἐκ τῆς συνθέσεώς της
νὰ εἶπες ὅτι Χάριτες ἐξέρχονται ἀπ' αὐτήν.
Ὡς τροχὸς ἐτροχάλευσε τὴν βρύσην ὁ τεχνίτης.
Τὸ στήθός της παράδεισος ἐρωτικὸς ὑπάρχει.
Τὰ μῆλά της ἐφέγγασιν ἀπὸ ψιλῆς θεωρίας.
- 715 Τὸ βλέμμα πάνυ θαυμαστόν καὶ ἡ πορπατηξιά της·
ὅταν γυρίση ἀπόκοτα καὶ ἴδη ἐπάνω κάτω,
θερίζει σου τὴν αἴσθησιν, κόπτει σου καὶ τὴν φρόναν.
Καὶ σὲ αὐτόν, ὦ βασιλεῦ, κἂν τολμηρὸς μου ὁ λόγος,
ἂν σὲ σκιάσει πούπετις, σύμπτερος νὰ κατέβης!»!
- 720 Καὶ σὺν τῷ λόγῳ παρευθὺς ἄφαντος ἐγεγόνει./
Ταῦτα ἰδὼν ὁ Βέλθανδρος ἐξεστηκῶς ἐγίνη·
ἐχάθηκεν ὁ Ἔρωτας, ἐπέτασεν, ἐδιέβη·
ὁ στόλος ὁ τῶν γυναικῶν τελείως ἠφανίσθη.
Ὡς ὄνειρον ἐλύθηκε τὸ πρᾶγμα ὅσον εἶδε.
- 725 Τὸν νοῦν συστρέφων ἔφερε καὶ τὸν ἑαυτὸν του λέγει :
«Τί τοῦτο ; Πῶς παλιπετής, ἀσύστατε χρόνε τοῦ βίου ;»
Πάραυτα γοῦν ἐγύρισεν ὁ Βέλθανδρος ὀπίσω,
ἐσκόπησε τὸν τρίκλινον, ἦλθεν εἰς περιθόλιον,
εἶδεν ἐκεῖ τὰ πάντερπνα ἄνθη τοῦ παραδείσου·
- 730 ἐκείσε πάλιν ἔστρεψεν ἔνθα τὸ πρῶτον εἶδε
τὰ λιθοξόα ζῶδια τὰ μοιρογραφημένα·
ἀνέγνωσε τὰ γράμματα, ἐδάκρυσε μεγάλως
καὶ λέγει τότε μόνος του μετὰ τὴν οἰκείαν του γνώμην :
«Ἐγὼ τὸ μοιρογράφημα τῆς ἰδικῆς μου τύχης
- 735 εἶδα κ' ἐκατεγνώρισα καὶ γεγραμμένον ἠῦρα·
εἰς Ἀντιόχειαν, ρηγὸς θυγάτηρ ἔγραφέ μου.
Καὶ ἄς ἀπέλθω εἰς αὐτήν, ὄνομα τὴν Χρυσάντζα.
Πολλὰ γὰρ ἐνὶ ἀδύνατον ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον
τὴν εἰμαρμένην/ἐκφυγεῖν καὶ τὸ τύχης κλῶσμα».
- 740 Καὶ σύντομα ἐξέβηκε τὴν πύλην τὴν τοῦ κάστρου·
ἠῦρηκε τοὺς ἀνθρώπους του, καθὼς καὶ ἔταξέν τους·
κανεῖς οὐδὲν ἐτόλμησε νὰ ἔμπη εἰς τὸ κάστρον.
Καβαλλικεύγει πάραυτα μετὰ τὰ παιδόπουλά του.
Περιπατῶν ἐν τῇ ὁδῷ ἐστέναζε μεγάλως·
- 745 εἰς Ἀντιόχειαν ἔτρεχε· καὶ πότε νὰ ἐφτάσῃ ;
Καὶ πέντε ἐσυνέτρεχεν ἡμέρας ὀλοκλήρους·
ὀπτόταν δὲ ἐσέβηκε κάμπους Ἀντιοχείας,
τὸ κατὰ τύχην ἠῦρηκε τὸν ρῆγα κινηγούντα.
Γοργὸν πεζεύει, προσκυνᾷ ὁ Βέλθανδρος τὸν ρῆγαν.
- 750 Ὁ ρῆγας τοῦτον κατιδὼν πολλὰ γονυκλιτοῦντα
ἀνέκραξεν ἀπὸ μακρὰ, φωνάζει πρὸς τὸν ξένον :
«Τὸ σχῆμά σου ρωμαϊκὸν φαίνεται ἀπ' ἐντεῦθεν·

- εἶπέ μοι τί τὸ ὄνομα καὶ πόθεν ἡ πατρίδα».
 Ἐκεῖνος πάλιν σύντομα τὸν ρήγα κατελάλει :
- 755 «Ἐμοὶ μὲν γένος ὑψηλόν, περιφανὲς ὑπάρχει,
 ὄνομα δέ μοι Βέλθανδρος τὴν τῶν Ρωμαίων λέξι·./
 Πατρός μου δὲ κατέλιπα χώρα καὶ βασιλείαν
 καὶ χώρας ἐπροέκρινα ξένας νὰ τὰς γυρίζω».
- 760 Καὶ ταῦτα λέγει πρὸς αὐτὸν χαμογελῶν ὁ ρήγας :
 «Ἄν εἰς ἐμένα σήμερον νὰ δουλωθῆς προκρίνης,
 δώσω σοι δόξας καὶ τιμὰς καὶ χρήματα νὰ ἔχῃς
 οἷα οὐκ εὕρισκες ποτὲ εἰς σεαυτοῦ πατρίδα».
 Καὶ πάλιν ἀπεκρίθηκεν ὁ Βέλθανδρος τὸν ρήγαν :
- 765 «Ἄς γένη, αὐθέντα, σήμερον θέλημα ἰδικόν σου·
 καὶ σπούδασε καὶ ποῖσέ το κάγω διὰ τὴν τιμὴν μου
 νὰ γένω δούλος σου πιστὸς παρ' ἅπαντας οὓς ἔχεις».
 Καβαλλικεύει ὁ Βέλθανδρος καὶ τὰ παιδιόπουλά του
 καὶ τοῦ ρηγὸς κατόπισθεν καὶ ἐντάμα κυνηγοῦσιν.
- 770 Κ' εἰς ἓνα τόπον ὑψηλόν, εἰς ἓνα βουνοτόπιον,
 ἠῦραν παραῦτα λαγῶν κ' ἐλύσαν τὸ φαλκῶνιν
 καὶ σύντομος ἐφάνηκεν ἀτὸς οὐρανοδρόμος·
 χύνει πτερὸν ἐπάνω του καὶ ἀπῆρε τὸ φαλκῶνιν.
 Ἰδὼν ὁ ρήγας τὸ συμβὰν ἐθλίβην, ἐλυπήθη
 καὶ σύντομον ὁ Βέλθανδρος/δοξάριν του γεμίζει.
- 775 Εὐστόχως κατετόξευσε τὸν ἀετὸν εἰς πτερούγαν.
 Πονῶν ἐκεῖ ὁ ἀετὸς ἀφήκε τὸ φαλκῶνιν
 ἄτρωτον, ὄλον ἄβλαβον χωρὶς καμίας ἀνάγκης.
 Τὸ εὐστοχὸν βεβαύμασεν ὁ ρήγας τοῦ Βελθάνδρου
 καὶ τὸ πανεπιτήδειον ὑπερεπαίνεσέν τον.
- 780 Πάραυτα γοῦν ἐγύρισαν, ἀφήκαν τὸ κυνήγιον.
 Ἐστράφηκεν, ἐγύρισεν ὁ ρήγας εἰς τὴν χώραν
 καὶ ὁ Βέλθανδρος κ' οἱ μετ' αὐτοῦ νὰ τὸν ἀκολουθοῦσιν.
 Εἶχαν τὸν δεῖπνον πάραυτα, ἐστήσασιν τὴν τάβλαν
 καὶ πρὸς τὴν τάξιν ἔφερον τοῦ φαγητοῦ τὰ πάντα
- 785 μετὰ πολλῆς παράστασης ἀρχόντων μεγιστάνων·
 ἰσθήκει δὲ καὶ Βέλθανδρος ἐντάμα μετ' ἐκείνους.
 Ὁ ρήγας πάλιν ἤρξατο διήγησιν Βελθάνδρου·
 τὸ πῶς τὸν εἶδε κ' ἤρχετο μὲ τὰ παιδιόπουλά του,
 τὴν συνταγὴν τὴν ἔποικεν, λίζιός του ἐγίνη
- 790 καὶ πῶς εἰς τόπον ὑψηλόν, εἰς ἓνα βουνοτόπιον,
 ἐκεῖ εὐρέθη λαγῶς, ἐλύθη τὸ φαλκῶνιν
 καὶ ἀετὸς ἐχύθηκεν καὶ ἀπῆρε τὸ φαλκῶνιν·/
 καὶ πῶς ἐκεῖνος πεταστὸν ἐκατατόξευσέν τον
 καὶ τὸ φαλκῶνιν ἔμεινεν ἄτρωτον, χωρὶς βλάβην.
- 795 Ἄπῆρεν ἔπαινος πολὺν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου
 κ' ἐκ τῆς ρηγίνας τῆς λαμπρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς Χρυσάντζας.
 Μετὰ ἰδὲ τὴν διήγησιν προσανεφώνησέν τον :
 «Ἐπαρε μίσσον ἐξ ἡμῶν, τοῦτο σχολοῦμαί σέ το».
- 800 Ἄπλώνει, παίρνει τὸ φαγὶν ἐκ τοῦ ρηγὸς τὰς χεῖρας
 καὶ ταῦτα λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ρήγας μετὰ ἰόθου :
 «Ἐδὰ ἄς εἶσαι, Βέλθανδρε, μὲ τοὺς οἰκείους μου ἀνθρώπους,
 ἄς εἶσαι εἰς προσκύνησιν τῆς ἐμῆς βασιλείας».
 Ἐπίασεν ὁ Βέλθανδρος τόπον τιμῆς μεγάλης,

24 v

25 r

25 v

- 805 έσέβαιεν ό Βέλθανδρος χωρίς βουλήσ στόν ρήγαν,
 οϊαν ώραν, ού δέετον άλλου θέλημα νά 'χη.
 Έν μιᾶ ρούν τών ήμερών σεμβαίνει εις ταμείον
 ό Βέλθανδρος καί χαιρετᾶ τήν ρήγαινα καί ρήγαν
 καί τήν Χρυσάντζα τήν λαμπράν, τήν θυγατέρα τούτων.
 Ός γοῦν έκατεσκόπησε τόν/Βέλθανδρον ή κόρη,
- 26 r
- 810 μόνουτα τόν έγνώρισεν ότ' ένι αυτός εκείνος
 όπου άπήρε τό βεργίν από τās χείρας τούτου,
 όταν εις Έρωτόκαστρον ή σύγκρισις έγίνη.
 Έπερενδέχετο δ' αυτή ν' άκούση καί όνομάν του,
 ως δ' ήκουσε τό «Βέλθανδρε» έκ τού ρηγός τό στόμα,
 815 σύρριζον τήν καρδίαν της ένέσπασεν ό λόγος
 καί παρευθύς έγένετο έρωτοπλουμισμένη.
 Εϊδεν εκείνος, πάλιν δέ έγνώρισε τήν κόρην,
 εκείνη ιδέ τόν Βέλθανδρον έκατεσκόπησέν τον·
 σημάδια τού προσώπου του, τὰ ά είχεν εις νούν της,
- 820 ειδε κ' έκαλογνώρισεν, όλα πιστώθηκέν τα,
 έμνήσθηκε καί τό βεργίν, μάλλον καί συντυχίας,
 άσπερ ώμίλει μετ' αυτήν καί με τās άλλας κόρας,
 όπου εις Έρωτόκαστρον, λοιπάς τριάντα έννέα.
 Έκτοτε τήν έγνώρισιν έποίκαν με σημεία,
 825 κανεις ούδέν έγίνωσκε κρυφοκαμώματά των.
 Καί δύο δέ παρέδραμον, κανεις ούκ έπενόει,
 δύο μησι καί συν αυτοίς άλλους τε χρόνους δύο
 ειχαν κρυφά πονέματα τής έρωτοληψίας.
- 26 v
- Καί μίαν πρὸς παράθραδον ώραν, ήλίου δύσιν,
 830 έκάθητο ό Βέλθανδρος μόνος εις τό παλάτιν,
 μικρόν καί έπαρέκυψεν έφ' έννα παραθύρι·
 βλέπει ότι έξέβηκε καί πάγει εις περιβόλιν
 Χρυσάντζα, κόρη τού ρηγός, ή πολυποθητή του·
 εις δένδρον ευσκιόφυλλον θέτει εκεί ύποκάτου,
 835 μεγάλως ένεστέναζεν έκ βάθου τής καρδίας·
 ως ποταμός τὰ δάκρυα της έτρέχασιν τής κόρης·
 τίτοιους λέγει με δάκρυα, με στεναγμούς τούς λόγους :
 «Βέβαιον τώρα μάνθανε, Βέλθανδρε, δι' έσένα,
 πάσχω καί διατρύχομαι τόν νούν καί τήν καρδίαν,
 840 καίγομαι κ' έμπυρίζομαι καί τέλος ού λαμβάνω·
 καί μάκρυνε τό τέρμενον δυό χρόνους καί δυό μήνας
 όπου βαστώ τήν φλόγαν σου κρυμμένη στην άγκάλην.
 Καί ως πότε τούτο τό κακό κρυφά νά τό δουλεύω ;
 Εϊθε νά μ' ειχά σε ιδεί, νά μ' ειχά σε γνωρίσει!»/
- 27 r
- 845 Έστήκει απέξω Βέλθανδρος, παρακροάται ταύτα,
 ως δ' ήκουσε τὰ έλεγε Χρυσάντζα δι' εκείνον,
 γοργόν έκατεπήδησεν καί έσέβηκεν απέσω.
 Ός γοῦν έστράφησαν οί δυό καί ειδοσαν άλλήλους,
 σ' αναισθησία έπεσον άμφότερα τὰ μέρη
 850 καί έκειντο τὰ σώματα μισοαποθαμένα·
 καί διέβη ώρα περισσή τόν νούν των νά συμφέρουν.
 Καί άφόν τόν νούν έσύμφερων καί όλον τόν λογισμόν των,
 ό Βέλθανδρος έστράφηκε καί πρὸς τήν κόρην λέγει :
 «Βεργίν βαστάζεις, λυγερή, καί τό καλόν ούκ οϊδες·

- 855 μόνο γινώσκει τ' ὁ κριτῆς ὅπου σέ τὸ ἐδῶκεν».
Ἐκείνη πάλιν πρὸς αὐτὸν ἀντέφησε τοιαύδε :
«Καὶ τί μετέχεις, ἄνθρωπε, καὶ τὸ βεργὶ γυρεύεις ;»
Αὐτὸς ἀνταπεκρίθηκε καὶ πρὸς τὴν κόρη λέγει :
«Ὡς ἰδικὸς σου, δέσποινα, ἰδούλος πιστὸς γυρεύω,
860 τ' αὐθεντικά μου πράγματα, κυρία, νὰ φυλάττω». 27 v
Ταῦτα εἰπὼν ἐστράφηκε γελῶντα πρὸς ἐκείνην
αὐτὸς περιλαμβάνει τὴν καὶ ἔπεσον οἱ δύο·
καὶ ἀπ' τὰ συχνοφιλήματα καὶ ἀπ' τὰς περιπλοκάς των
τὰ δένδρη τὰ ἰαναίσθητα καὶ αὐτὰ / ἀντιδουνοῦσα.
- 865 Ἄναίσθητοι ἐκείοντο μέχρι μεσονυκτίου.
Ἄφου δὲ ἐξεπλήρωσαν τὸ ἤθελαν οἱ δύο
κ' ἐγνώρισαν τὰ τῆς αὐγῆς τὰ βλέφαρα χαράζουν,
ἠδέως κατεφίλησαν, χωρίζονται ἀλλήλως.
Ἦλθεν ἡ δέσποινα ταχὺ καὶ ὑπάγει στὸ παλάτιν·
870 ἄλλ' ἦλθε καὶ ὁ Βέλθανδρος καὶ ὑπᾶ πρὸς τὴν μονὴν του.
Ἔβλεπον δὲ παραμοναὶ τέσσαρες τῆς Χρυσάντζας
καὶ τοῦτον κατεκράτησαν οἱ βίγλες τῆς ὠραίας
καὶ δένουσι τὰ χέρια του ὀπίσω καὶ τὰ δύο.
Ὡς δὲ τότε ἐκράτησαν τὸν Βέλθανδρον δεσμίως,
875 κ' ἐγένετο καὶ ὄχλησις μεγάλη εἰς τὸ παλάτιν·
ἐξέβη τῆς Χρυσάντζας δὲ μία ἐκ τὰς βαγίτσας,
ὑπάγει εἰς τὰς παραμονάς, μανθάνει τὸ σημάδι·
εἶδεν ἐκεῖ τὸν Βέλθανδρον ἐξάγκωνα δεμένον,
ἀπήγγεν καὶ ἀνήγγειλε ταῦτα πρὸς τὴν Χρυσάντζα.
- 880 Τοῦτο μαθὼν ἡ δέσποινα μεγάλως τὸ ἐλυπήθην,
τὴν δούλην τῆς ἐφώναξεν, ὄνομα Φαιδροκάζαν,
τὴν εἶχεν πλέον ἐμπιστην πα/ρ' ὄλας τὰς βαγίτσας,
καὶ κατὰ μόναν λέγει τῆς μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου :
«Ἐχεις ἀγάπην εἰς ἐμέ, καθὼς ἐγὼ σ' ἐσένα ;»
885 Ἡ Φαιδροκάζα πρὸς αὐτὴν γελῶσα ἀπιλογήθη :
«Ἡξεύρεις, χρυσοδέσποινα, μετὰ σου ἀνετράφην,
καὶ τὴν ἀγάπην μου εἰς σέ οὐδὲν τὴν ἐγνωρίζεις ;
Ὅμως ἐγὼ εἶμαι σκλάβα σου, δούλα δεδουλωμένη·
καὶ ὄρισέ με νὰ πνιγῶ εἰς τὸ νερὸν ἰδι' ἐσένα».
- 890 Κ' εἰς ὄρκον τὴν ἐσέβασεν εἴ τι καὶ ἂν τὴν εἶπη
μὴ ἔβγη ἀπὸ τὸ στόμαν τῆς μέχρι καὶ τελευτῆν τῆς,
κ' ἐκείνον ποὺ τῆς πιστευθῆ νὰ τὸ ἔχη διὰ μυστήριον.
Εἶτα Χρυσάντζα ἤρχισε τὴν δούλην τῆς νὰ λέγη :
895 «Γίνωσκε, Φαιδροκάζα μου, δύο χρόνι' ἔχω καὶ πλέον
κάκεινος πάλιν πλεώτερον τὸν πόθον του σ' ἐμένα·
ποτὲ οὐδὲν τοῦ ἔτυχα λόγον νὰ τοῦ συντύχω.
Ἀπόψα γοῦν εὐρέθηκε μέσα εἰς περιβόλιν,
ἡμεσθα γοῦν ἄμφοτεροι μέχρι μεσονυκτίου
900 καὶ χάραγμαν ἀνατολῆς ἐξέβην ἀπ' ἐμένα·
οἱ βίγλες μου τὸν ἔπιασαν καὶ ἐξαγκωνίσασίν τον./
Κρατῶ το τοῦτο ἀδύνατο νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ ρήγας
καὶ προκαθίσῃ τὸ πρῶν καὶ εἰς κρίσιν νὰ τὸν κρίνῃ.
Ἄξιὸν τὴν Φαιδροκάζα μου ὅτι τοῦτο νὰ εἶπη
905 καὶ διὰ τὴν ἀγάπην σου ἦλθεν εἰς περιβόλιν·

28 r

28 v

- ἂν τοῦτο ποίσης καὶ οὐ γνωσθῆ, ἔχω σε ὡς ἐμένα».
 Τότε τῆς ὥρας παρευθὺς ὑπάγ' ἡ Φαιδροκάζα
 ἐκεῖθε στὰς παραμονάς, ὅπου ὁ Βέλθανδρος ἦτον
 ἐξάγκωνα καὶ ἔκειτο ποδοσιδηρωμένος·
- 910 καὶ ἤρξατο καταγελᾶν τὸν Βέλθανδρον ἐκείνη,
 ὅταν δὲ ἤυρε τὸν καιρόν, κοντεύγει τον καὶ λέγει
 κρυφὰ καὶ συντυχαίνει τον, μὴ τὴν ἀκούσῃ ἄλλος :
 «Ἄφκράσου, καταγνώρισε, Βέλθανδρε, ἃ σὲ λέγω·
 καὶ ταῦτα, οὐ λέγω ἐξ ἐμοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κυρᾶς μου,
- 915 δεσποينوπούλας τῆς λαμπρᾶς, Χρυσάντζας τῆς ωραίας.
 Ἄν προκαθίσῃ τὸ πρῶτ' ὁ ρήγας νὰ σὲ κρίνῃ
 καὶ ἴσως ἐρωτήσῃ σε διατὶ ἦλθες εἰς περιβόλιν,
 ρίψε σ' ἐμὲ τὴν ἀφορμὴν καὶ εἶπέ ὅτι ἐμὲ/ἠγάπας
 καὶ διὰ τὴν ἀγάπην μου ἦλθες εἰς περιβόλι.
- 920 Πλὴν βλέπε μὴ θορυβηθῆς καὶ νιώσουν σε εἰς ἄλλον·
 εἰπές τὸ πῶς σ' ἐκάλεσα κ' ἦλθες ἐφ' ὃν σὲ εἶπα.
 Εἰ ἴσως ταῦτα ἂν εἰπῆς, ἔχεις καλῶς ποιῆσαι
 καὶ παίρνω ἐγὼ τὴν ἐντροπὴν καὶ σὺ ἔδωκα ἐδγάτης».
 Ταῦτα εἰπὼν ἐξέβηκε καὶ πάγει στὴν κεράν της,
- 925 εἶπε καὶ ἀφηγήθηκε τί ἔπραξε, τί εἶπε.
 Τὰ χρώτα κατεφίλησεν ἡ δέσποινα τῆς δούλης.
 Καὶ τί λοιπὸν ἐβάλληκεν καὶ κάμνει ἡ Χρυσάντζα ;
 Ἄρμα ἀνδρὸς ἐφόρεσεν, ἀποτολμίας ζωνάριν
 καὶ πρὶν τὸ ἐξημέρωμα, πρὶν νὰ ξεβῆ ὁ ἥλιος,
- 930 ἔπηγε μόνῃ της αὐτῆ καὶ ἠῦρηκε τὸν ρήγαν,
 μετὰ δεινοῦ τοῦ σχήματος ἐστάθη ἐμπροσθὲ του.
 Ὁ ρήγας ταύτην κατιδὼν σφοδρῶς ἀδημονοῦσαν,
 ἐλάλησε καὶ εἶπεν της μετὰ περιχαρείας·
 «Μὴ ἔπαθες τί, Χρυσάντζα μου; τί σοι δεινὸν συνέβη;»
- 935 Κἀκείνη ἀπεκρίθη τον λόγους μετὰ πικρίας : /
 «Καὶ πῶς οὐ σχῆμα σοβαρὸν ἔχει μ' ἀγριωμένον,
 ὅτι τῆς βασιλείας σου ἄνθρωποι, ὡς τοὺς δόξῃ,
 εἰς περιβόλιν ἀναιδῶς ἐμβαίνουσι ἰδικό μου,
 καθὰ ἀπόφα Βέλθανδρος ἦλθε, προσεχωρήθη;»
- 940 Ὁ ρήγας, ὡς ἐγροίκησε τοὺς λόγους τῆς Χρυσάντζας,
 αὐτίκα ἐνεπήδησε μετὰ θυμοῦ μεγάλου·
 ἀπέστειλε κ' ἐφέρασι τὸν Βέλθανδρον εἰς μέσον,
 ὤρισε καὶ τοὺς ἄρχοντας, κριτὰς καὶ μεγιστάνους
 νὰ ἔλθουν εἰς συγκάθεδρον εἰς μέγα τὸ παλάτιν,
- 945 ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινοῦ λαοῦ πλῆθος ἀναριθμήτου.
 Ἰστάθη ἡ παράταξις τοῦ καθενὸς ὡς ἦτον.
 Ὁ ρήγας εἰς τὸν θρόνον του ἐκάθισε παραῦτα
 κ' οἱ μεγιστάνοι κ' οἱ κριταὶ ὅλοι κατὰ τὴν τάξιν·
 ὀρίζει, φέρουν Βέλθανδρον καί, ὡς ἦλθεν εἰς μέσον,
- 950 ὁ ρήγας τοῦτον καθαρῶς ἐφθέγγατο τοιάδε :
 «Εἶπέ μοι πῶς ἐτόλμησας κ' ἤμπες εἰς περιβόλιν
 τῆς εὐγενῆς μου θυγατρὸς, τῆς πορφυρογεννήτου ;»
 Πρὸς ταῦτα, γοῦν ὁ Βέλθανδρος γοργὸν ἀπιλογήθη :
 «Τὴν Φαιδροκάζαν ἀγαπῶ, γίνωσκε, δέσποτά μου·
- 955 καὶ ἀπὸ τοῦ /νῦν ἀπέμεινε στὸ μέγα σου τὸ κράτος».
 Προστάττει γοῦν καὶ φέρουσιν ὁμοίως τὴν Φαιδροκάζα·

- ἀπήρε ταύτην μοναξιάν, ἐρώτησεν κάκεινην
καὶ ὠμολόγησε καὶ αὐτή : «Τὸν Βέλθανδρον ἠγάπουν».
Ἵ ῥήγας λέγει πάραυτα κάκει τούς προεστώτας :
- 960 «Εἶπατε, δότε μοι βουλήν, ἄρχοντές μου, εἰς τοῦτο».
Οἱ πάντες ἐσιώπησαν, κανεῖς λόγον οὐ δίδει·
καὶ πάλιν προσεφώνησεν ὁ ῥήγας ἐκ δευτέρου·
καὶ τότε ἀπιλογήθησαν οἱ ἄρχοντες καὶ λέγουν :
«Οὐκ ἀντιλέγομεν ἡμεῖς ἄχρι καὶ ἐνὸς λόγου».
- 965 Τότε ὁ ῥήγας πάραυτα ἤρξατο συντυχαίνειν :
«Ἐγὼ τὸν Βέλθανδρον ποθῶ καὶ ψέλω νὰ τὸν ἔχω
καὶ ὡς στρατιώτην εὖμορφον ποθῶ καὶ ὀρέγομαί τον.
Κ' ἐπεὶ ὡς οἰκείαν τῆς θυγατρὸς αὐτὸς τῆς ἰδικῆς μου
ἐνέπλεξε καὶ ἠγάπησεν, νὰ τῆς τὸν δώσω ἀπάρτι,
970 νὰ ποίσω τῶρ ἄνδρόγυνον καὶ νὰ τοὺς εὐλογήσω·
καὶ νὰ τὸν δώσω καὶ νὰ ζῆ ὡς ἀγαπᾶ καὶ θέλει».
Οἱ πάντες δὲ ἀνέστησαν, τὸν ῥήγαν εὐφημήσαν·
Χρυσάντζα δὲ ὡς ἤκουσε, μεγάλως ἐλυπήθη
καὶ σύντομα ἐγέρνεται καὶ πρὸς τὸν ῥήγαν λέγει :/
975 «Ἐγὼ τὴν Φαιδροκάζα μου ἄνδραν οὐδὲν τὴν δίδω».
Ἵ ῥήγας πάλιν πρὸς αὐτὴν οὕτω ἀπιλογήθη :
«Νὰ σὲ ἀφήσω νὰ λαλήῃς· τὸ θέλω ἐγὼ νὰ γένη».
Ἵ ἀπὲ τὸ χέρι τὴν κρατεῖ Χρυσάντζα Φαιδροκάζαν·
ἀπήρην τὴν κ' ἐσέβηκεν ἔνθα εἶχε τὸν κοιτῶνα.
- 980 Μόναι καὶ μόναι ἐμπήκασιν, κατασφαλίζονται ἔσω.
«Εἰς τὸ καλὸν τὸ μ' ἔποικες φιλῶ, καταφιλῶ σε.
Εἰ δὲ καὶ ἐνι δυνατὸν νὰ τὸν ἀφήσῃ ὁ ῥήγας
τὸν Βέλθανδρόν μου τὸν ὠριὸν νὰ μὴ τὸν εὐλογήσῃ,
πρόσεξε δὲ μὴ τὰ εἰπῆς ἐξ ὧν σὲ ἐμπιστεύθην,
985 καὶ βλέπε τὸν αὐθέντη μου νὰ μὴ μοῦ τὸν ἐγγίσης».
Τίτοιον ἀπιλογήθηκεν ἡ Φαιδροκάζα λόγον :
«Ἐγὼ μὲν, τὸ φαινόμενον, δέσποινα, νὰ τὸν ἔχω,
καὶ τάχα, τὸ λεγόμενον, ἄνδρα νὰ τὸν ἐπάρω,
ἡ βασιλεία δὲ ἡ σὴ ἔχεις τὴν ἐξουσίαν·
990 οὐ γὰρ προσάψω, δέσποινα, τὸν ἰδικόν μου αὐθέντην».
Ἵ ὡς εἶδεν ἀμετάτρεπτον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν
τῆς Φαιδροκάζας τῆς πιστῆς καὶ πολυαγαπημένης,
στολίζει τὴν καὶ πέμπει τὴν εὐθέως πρὸς τὸν ῥήγαν /
τοῦ μελετήσαι τὰ τῆς χρειᾶς τοῦ γάμου τοῦ Βελθάνδρου,
995 τὸ τί δίδει τὸν Βέλθανδρον εἰς ὄνομα προικὸς τε.
Ἵ ῥήγας πάλιν ἔστρεψε πίσω τὴν Φαιδροκάζαν·
«Πέ, λέγει, τὴν κυρίαν σου προικιά πόσα σοῦ δίδει».
Τοῦ δεῖπνου ἦλθεν ὁ καιρὸς κ' ἐστρώσασιν τὴν τάβλαν.
Ἵ ἔθηκε τὸ μισσάλιν τῆς καὶ ἤρξατο τοῦ τρώγειν·
- 1000 Χρυσάντζα τὲς βαγίτσες τῆς ὠρισέν τες ν' ἀδειᾶσουν·
τὴν Φαιδροκάζαν κράτησεν νὰ φᾶ, νὰ πῖη μετὰ τῆς·
ὠρισεν καὶ τὸν Βέλθανδρον νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν τάβλαν.
Ἵ ἦλθεν εἰς μίαν ὁ Βέλθανδρος, κατέμπροσθεν ἐστάθη·
μικρὸν ἀπεμειδίασε βλέποντά τον ἡ κόρη,
1005 καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἔφησεν χαμογελῶν ἠδέως :
«Ἵταν εἰς μίαν ἐτόλμησας ἐμβῆν εἰς τὸ κελλίν μου,
καὶ νὰ χωρίσης ἀπ' ἐμοῦ καυχίτσαν μου οἰκείαν,

30 v

1 r

- οὐδὲν ἤξεύρω τί νὰ πῶ ἢ τί νὰ σὲ ἀτιμάξω.
 Θέλεις νὰ ὀρίσω παρευθὺς οἱ σκύλοι νὰ σὲ φᾶσιν ;»
- 1010 Ἐκείνη δὲ ἀκούοντα ὁ Βέλθανδρος οὐδὲν ἀπιλογήθη.
 Ἐφότου δὲ ἐγεύθησαν κ' ἐπήραν τὸ τραπέζι,
 ἐμβαίνει ἰστην κατοῦναν τῆς μετὰ τῆς Φαιδροκάζας, /
 κρατοῦσι καὶ τὸν Βέλθανδρον, ἀπέσω καὶ ἀπήγαν·
 εὐθὺς περιλαμπάνουσιν καὶ πίπτουσιν οἱ δύο. 31 v
- 1015 Ἐφὸν ἰδὲ κατεφίλησαν γλυκέα, κατακορέστως,
 ἐξέβησαν πάλιν ῥοὶ τρεῖς ἔξω στὸ περιβόλιον,
 ἐκεῖ ὅπου ξεπλήρωσαν ἀρχῆθε τὴν ἀγάπην·
 καὶ παρευθὺς ἐτήρησε καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον :
- 1020 «Εἶπέ μοι πῶς ἐτόλμησας ἐμβῆν εἰς περιβόλιον ;
 καὶ πῶς σὲ κατεκράτησαν αἱ βίγλαι μου συντόμως;»
 Ὅταν ἐχαροποιήθησαν ὡς ἤθελον οἱ δύο,
 γοργὸν προστάσσει φέρνουσι γραμματικόν, νοτάρην
 κ' ἔγραψε προικοσύμφωνον κόρης τῆς Φαιδροκάζας·
 καὶ πέμπει τὸν γραμματικόν εἰς τὸν αὐτῆς πατέρα,
- 1025 νὰ δῆ κάκεῖνος τὰ προικιά, νὰ δῆ τὰ γεγραμμένα,
 λέγοντα μετακομιστῆν τὸν ἑαυτῆς πατέρα :
 «Ταῦτά μοι ἐπροικοδότησα τὴν ἰδικὴν μου δούλην·
 ἄς ἴδω καὶ τὸν Βέλθανδρον, δέσποτα τί τὸν δίδεις».
 Ὡς ἔγνω ῥῆξ τὸ θέλημα κόρης τοῦ τῆς Χρυσάντζας,
- 1030 ἐπροικοδότησε καὶ αὐτὸς τὸν Βέλθανδρον εἰς πλεόν·
 καὶ τὸν πατριάρχην φέρνουσιν διὰ νὰ τοὺς εὐλο/γήσῃ.
 Ἦλθασιν εἰς τὰ στεφάνια καθὼς τὸ δίδ' ἢ τάξις·
 ὁ ῥήγας τοῦ Βελθάνδρου δὲ ἔπιασε τὰ στεφάνια,
 Χρυσάντζα πάλιν ἔπιασε στεφάνι Φαιδροκάζας.
- 1035 Ἐποῖκαν καὶ ξεφάντωσην, ἐπαίζαν, ἐχορέψαν·
 μετὰ δὲ τὴν εὐλόγησιν ἀπεμερίμνησάν τους.
 Ἡ Φαιδροκάζα ἐδιέβηκε μετ' αὐτοῦ τοῦ Βελθάνδρου,
 ὁ ῥήγας μὲ τὴν ῥηγαινῶνα, ἡ κόρη ἡ Χρυσάντζα
 ὑπᾶ πρὸς τὸ κλινάριον τῆς, τὸ ἔχε συνηθισμένον·
- 1040 καὶ τάχατι ὁ Βέλθανδρος κοιμάται μὲ τὴν νύμφην.
 Καὶ τὸ ταχιά, καλὰ ταχιά, ἀπήγεν ἡ Χρυσάντζα,
 τὸ ὑποκάμισο ἔδωκεν τὸ εἶχε ἀπὸ παρθενίας
 καταχραμένον αἵμασιν, ὡσπερ ἦτον ἐκ τότε,
 ὅταν ἐσμίγη μετ' αὐτῆς ἀρχῆν εἰς περιβόλιον.
- 1045 Ἐπῆρε καὶ ἐφόρεσε τούτο ἡ Φαιδροκάζα,
 τάχατε ὅτι ἐκοιμήθη τὴν κ' ἐξεπαρθένευσέν τὴν.
 Καὶ φήμη γίνετο πολλή, ἔφθασε κ' εἰς τὸν ῥήγαν.
 Συμπληρουμένων τούτων δέ, πάλι ἦσαν εἰς δουλείαν·
 ὁ Βέλθανδρος τὸν ῥήγα μὲν ἐδούλευεν ὡς πρῶην,
- 1050 ἡ Φαιδροκάζα ἐδούλευε τὴν / κόρην τὴν Χρυσάντζα
 καὶ ἀπὸ τὸτ' ἐσέμβαιεν ὁ Βέλθανδρος καθ' ὥραν
 ἔνθα ὁ πόθος τοῦ πολὺς εὐρίσκετον ἐκεῖνος·
 ἐσύχναζεν εἰς γιόματα, ἀλλά γε κ' εἰς τοὺς δεῖπνους.
 Ἐφού ἰδὲ κατεπίπτασιν οἱ πάντες καὶ ἐκοιμώντων,
- 1055 ἡ θάγια καὶ ἡ δέσποινα εἰς Βέλθανδρον παγαῖναν,
 ἄλλοτε καὶ ὁ Βέλθανδρος ὑπάγαιεν εἰς αὐτὴν.
 Δέκα μῆνας τὸ κάμνασιν, τινὰς οὐκ ἤξευρέν το,
 εἰμὴ τὰ τρία παιδόπουλα μόνα τὰ τοῦ Βελθάνδρου

- κ' ἡ Φαιδροκάζα μετ' αὐτούς, οἱ τέσσαρες καὶ μόνοι.
 1060 Εἶτα δειμαίνει Βέλθανδρος, κλονεῖται τῇ καρδίᾳ,
 συνεταράχθη τὴν ψυχὴν καὶ αὐτὴν τὴν αἴσθησίν του,
 καὶ προσθαρρεῖται τὴν βουλήν αὐτοῦ πρὸς τὴν Χρυσάντζα :
 «Καὶ ἄκουσον, κυρία μου, καὶ πρόσχες μου τοὺς λόγους·
 1065 ἀφ' οὗ καιροῦ ἐμίχθημεν δέκα ἐπεράσαν μῆνες,
 καὶ τὸ ἔνι ἀναμέσον μας κανεῖς οὐδὲν τὸ ξεύρει,
 εἰμὴ τὰ τρία παιδόπουλα καὶ αὐτὴ ἡ Φαιδροκάζα.
 Λοιπὸν φοβοῦμαί την αὐτὴν, φοβοῦμαι καὶ τοὺς παῖδας,
 δειμαίνω τὴν βαγίτσα μου μὴ ἀλλά/ξη τὴν βουλήν της
 καὶ μεταστρέψη τὸν σκοπὸν καὶ πᾶ καὶ καταβάλη·
 1070 ἢ καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐχθρὸς τινὰς χαυνώση
 καὶ ταῦτα τὰ καμώματα μάθη τα ὁ πατήρ σου,
 κάμῃ ψηφίση θάνατον πικρὸν κατὰ τῆς ὥρας,
 σὲ δέ, κυρία, ἐντροπὴ καὶ φόγος οὐκ ὀλίγος.
 Λοιπὸν ἔλα νὰ φύγωμεν ἀσοφητὶ καθόλου,
 1075 σιγὰ, κρυφὰ καὶ ἀνόητα, κανεῖς μὴ τὸ νοῆση·
 βασιλεια χάνεις, λυγερή, βασιλεια νὰ εὕρης».
 Χρυσάντζα ὡς ἐγροί/κησεν, ἀλλὰ καὶ Φαιδροκάζα,
 καὶ πρὸς ἐκείνην τὴν βουλήν ἐνεργούσι κάκειναι·
 καὶ τὸν καιρὸν ἐγύρευον τὸ πότε ν' ἀποδράσουν·
 1080 ἐδείμαινον μὴ νοηθῶν καὶ κρατηθῶν ἀτίμως.
 Μετὰ δὲ τὴν παραδραμὴν μερῶν κἂν δεκάπεντε,
 ἦλθε καιρὸς κ' ἠθέλησεν ὁ ρήγας νὰ ἔβγη ἔξω
 καὶ παίρνει καὶ τὴν ρήγαινα εἰς παραδιάβασίν των·
 καὶ τὴν Χρυσάντζαν εἶπασιν νὰ πᾶ νὰ ξεφαντώση·
 1085 ἐκείνη δὲ πρὸς τὴν βουλήν ἔπεσε, τάχα ἡσθένει·
 ἀφῆκέν την ὁ /ρήξ αὐτὴν ὡς δι' ἀνάπαισίν της.
 Καὶ ἐξοπίσ' ὁ Βέλθανδρος μετὰ καὶ τῆς Χρυσάντζας,
 ὁμοῦ καὶ τὰ παιδόπουλα, ἔτι κ' ἡ Φαιδροκάζα
 τὴν νύκταν ἐκινήσασιν, κανεῖς μὴ τοὺς νοῆση.
 1090 Ἡ νύξ ἐκείνη ἀσέληνος ὑπῆρχε καὶ σκοτώδης
 καὶ ἀστραπόβροντο πολὺ, ἀλλὰ καὶ ἀνεμοζάλη·
 ἐκ δὲ τοσαύτης τε βροχῆς καὶ τοῦ νεροῦ τὴν βίαν
 καὶ τὰ πουλιὰ τὰ ταίρια των ἐχάσασιν τὴν νύκτα.
 Ἄλλὰ γε πῶς ὁ Βέλθανδρος, πῶς οὐδὲν ἐσχέτλια,
 1095 ἀλλὰ τὰ πάντα ἐπέμενε καὶ αὐτ' ἡ συντροφιά του!
 Ὅδον δὲ δυσβατότοπον ἔπιασαν καὶ κρημνώδη,
 πολλὰ κακὰ ἐπάθασιν ὄλην τὴν νύκτα κείνην·
 καὶ εἰς τοσαύτην ἀπειλὴν καὶ εἰς τοῦ νεροῦ τὴν βίαν
 οὐκ ἠθελήσασιν ποσῶς σταθῆν καὶ ἀνασάνειν.
 1100 Ἄλλ' ὅμως ὑποπτεύασιν καὶ διώκουν τοὺς ἴπῳ πίσω.
 Τέλος εἰς τὸ ξημέρωμα εὐρήκασιν ποτάμιν,
 ἐπέρασεν ὁ Βέλθανδρος, ἀπήγεν στὸ ἄλλον μέρος,
 ὁμοίως καὶ ἡ συντροφιά ἢ τούτου ἐξοπίσω. /
 Καὶ φεῦ ! καὶ πάλι ἀλλοίμονον ! οὐαί ! τί τοὺς συνέβη !
 1105 Ἐκύκλωσεν ὁ ποταμὸς κ' ἐκαταπόντισέν τους,
 ἡ Φαιδροκάζα ἐπνίγηκε μετὰ τῆς ἡμίονου,
 τὰ τρία του παιδόπουλα μετὰ τῶν ἵππων τούτων.
 Ὁ Βέλθανδρος ἐδιάθηκεν, ἐπέρασεν ἐκεῖθεν,
 ἐξεγυμνώθη, ἔφθασε κοντὰ εἰς τὸ πνιγῆναι,

- 1110 μόλις ἐσώθην εἰς τὴν γῆν γυμνὸς μὲ τὸ βρακὶν τοῦ
τὰ πάντα ὄλα ἔχασε, τὸν ἵππον καὶ τὰ ρούχα,
καὶ εἰς τὸ μέρος τὸ δεξιὸν ὡσπερ νεκρὸς ἐρρίφθην,
ἡμιθανῆς εὐρίσκετον εἰς γῆν ἐξαπλωμένος.
Χρυσάντζα δ' ἐξ ἀριστερᾶς τοῦ ποταμοῦ ἐρρίφθη,
- 1115 ἡμιθανῆς, ῥόλογυμνη, εἰς γῆν ἐξαπλωμένη.
Καὶ τότες ἐπληρώθηκε τὸ μοιρογράφημά του,
τὸ ὅπερ ἐθεάσατο ἐν τῷ Ἐρωτοκάστρω.
Εἰς ταύτην δὲ τὴν ἀπειλὴν ἐκείνης τῆς ἡμέρας,
τρυγόνια ἐχωρίσθησαν ἐκ τῆς πολλῆς τῆς βίας·
- 1120 τὸ θηλυκὸν ἐκόλλησεν, ἐσμίκτην τὴν Χρυσάντζα, /
τὸ δ' ἕτερον, ἀρσενικόν, τὸν Βέλθανδρον ἐμίγη·
καὶ ταῦτα μὲν εὐρέθησαν παρηγορία τούτων.
Ἐγύρευσε ὁ Βέλθανδρος τὸν ποταμὸν ἐκεῖνον
μὴ νὰ ἔβρη πτώμα κανενὸς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς του·
- 1125 καὶ πάλιν ἐπανέστρεφεν ἐπάνω ἕως κάτω,
τὰς ὄχθας ἐδιέτρεχε, ἔτι καὶ τὰς ἀγκάλας·
ἀνεψηλάφα, ἐγύρευε, τίποτα οὐχ εὐρίσκει,
ἔκλαιεν ὡσπερ ὄρνεον νὰ ρίπτῃ τὰ πτερά του.
Καὶ τί μακρὰ λογολεσχεῖν; Ἦυρε τὴν Φαιδροκάζα
- 1130 πνιγμένην, ἄπνουν καὶ νεκρά, πρησμένη, ἐξαπλωμένη·
ἔκλαυσε, χύνει δάκρυα εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο·
ἐστάθη, μὲ τὰς χεῖράς του ἔσκαψεν, ἔθαψεν τὴν.
Καὶ πάλιν ἀναψηλάφα μὴ νὰ ἔβρη τὴν Χρυσάντζα
πνιγμένην εἴτε ζωντανὴν ἢ τὰ παιδόπουλά του.
- 1135 Τὸ δὲ τρυγόνι μετ' αὐτοῦ περιεπάτει πάντα
καὶ συνεθλίβετο δ' αὐτὸ / ὡς φύσιν ἀνθρωπείαν.
Καὶ ταῦτα τοῦ Βελθάνδρου μὲν, τὰ δὲ περὶ Χρυσάντζας :
ἀνεψηλάφα, γύρευε, τίποτι οὐχ εὐρίσκει·
ἀνέβην, ἐκατέβηκεν τὸν ποταμὸν ἐκεῖνον
- 1140 καὶ τίποτε οὐκ ἠμπόρεσε παρηγορίαν νὰ μάθῃ
εἰμὴ τρυγόνι μοναχόν, τὸ θηλυκὸν ἐκεῖνο,
κ' ἐκόπτετο τὴν συμφορὰν τῆς θήλης οἷα θήλη.
Καὶ πάλιν ἐπανέστρεφε, τὰ κάτω ἐψηλάφα·
πέντε φοράς ἀνέβηκε καὶ πάλιν ἐκατέβη·
- 1145 κ' εἰς μίαν ἀγκάλην ἠῦρηκεν τοῦ ποταμοῦ ἐκεῖνου
τὸ πλέον τοῦ τρανόπουλον παιδίον τοῦ Βελθάνδρου
καταλυμένον παντελῶς καὶ τεθανατωμένον·
καὶ τοῦ προσώπου παντελῶς ἔχασε τὴν ἰδέαν·
νομίζων ὅτι ὁ Βέλθανδρος ἦν ὁ ἀποθαμένος,
- 1150 διότι καὶ τὸ ρούχόν του μετὰ σπαθὶν Βελθάνδρου
κάκει ταῦτα εὐρέθησαν ὅπου νεκρὸς ἐκεῖτο.
Πιάνει, σύρει, θεωρεῖ, κατασκοπεῖ τὸ σῶμα,
πιστεύεται, ὡς τὸ δοκοῦν, Βέλθανδρος ἦν ὁ νέκυς·
καὶ ἰαφ' τὴν / θλίψιν τὴν πολλὴν ἀναίσθητος ἐγίνη,
- 1155 σύρριζον τὴν καρδίαν τῆς ἀνέσπασεν ἢ λύπη.
Καὶ μόλις ἐσυνέφερε τὸν νοῦν τῆς ἠ Χρυσάντζα,
ἤρξατο κλαίειν κλάσματα, ἔλεγε μοιρολόγιον :
«Βέλθανδρε, φῶς μου, μάτια μου, ψυχὴ μου καὶ καρδιά μου,
νεκρὸν καὶ πῶς σὲ θεωρῶ, ἄπνουν καὶ πῶς σὲ βλέπω!»
- 1160 Ἄντὶ στρωμάτων τε λαμπρῶν βασιλικῆς τε κλίνης

- καὶ πέπλου μαργαρόστρωτου, ρίς ἔδει σε σκεπάζειν,
 κείσαι εἰς ἄμμον ποταμοῦ οὕτως γεγυμνωμένος!
- 1165 Πού τοῦ πατρός σου ὁ κλαυθμός, πού καὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
 τῶν συγγενῶν σου τῶν λαμπρῶν, πού καὶ τῶν μεγιστάνων ;
 οἱ δούλοι καὶ δουλίδες σου νὰ κλαύσουν, νὰ θρηνήσουν;
 Καὶ πού ὁ ρῆξ καὶ ρήγαινα, πατήρ ἐμὸς καὶ μήτηρ
 νὰ συνθρηνήσουν μετ' ἐμοῦ καὶ νὰ μὲ ρυμπονέσουν ;
 Καὶ πού τὸ παρηγόρημα πασῶν τῶν ἰδικῶν μου ;
- 1170 Ἐπὸ τοὺς ὄλους συγγενοὺς ἐγὼ ὑπάρχω μόνη,
 ἢ δυστυχῆς, ἢ ἐλεει/νὴ καὶ κακομοιρασμένη ! 36 r
 Καὶ τί νὰ ποίσω τάλαινα ; τί νὰ γενῶ, ἢ ξένη ;
 καὶ ποῖα στράτα, ποῖαν ὁδόν, πού πορευθῶ ἢ ἀθλία;
 Ἔδε ὅπου ἴπαθα κακόν, μυστήριον πού μ' ἐγίνην !
 ὦ θαῦμα, πῶς νὰ γίνωμαι ; τί πράξω, τί ποιήσω ;
- 1175 Πῶς οὐκ αἰσθάνομαι, καλέ, τὰς λαμπροχάριτάς σου.
 παράξενέ μου Βέλθανδρε, ἐρωτικέ μου αὐθέντα ;
 Ἄς σφάξω τὴν καρδίτσα μου, ὅς συνθιπτόω μετὰ σου,
 συναποθάνω μετὰ σοῦ κ' εἰς Ἄδην συγκατέβω
 παρὸν νὰ ζήσω ἐπώδυνα τὸν ἅπαντά μου βίον!
- 1180 Οὐαί μοι ! τὴν ταλαίπωρον, τί νὰ γενῶ οὐκ οἶδα
 οὐαί, παπαί, βαβαί, βαβαί ! πού τὸ λαμπρόν μου γένος ;
 Καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐξήπλωσεν χαίμαϊ νενεκρωμένη
 ἔπεισ', ἐλίποθύμησεν ἐκ τοῦ πολλοῦ τοῦ πόνου
 τὸ δὲ τρυγόνιν ἔφερε νερόν μετὰ τὰ πτερά του,
- 1185 τὴν κόρην ἐκατάβρεξεν, ἀνέζησεν αὐτίκα.
 Καὶ μόλις ἐπανέψυξε καὶ ἤφερε τὸν νοῦν τῆς,
 καὶ τὸ σπαθὶν γὰρ ἔπιασε καὶ ἔσκαπτε τὴν ἄμμον,
 καὶ μετὰ χέρια τῆς τὰ δυὸ ἐποίκε μέγα λάκκον,
 ἴσον οἱ δυὸ χωρὲ/σουσιν. Ἔπειτα τί ἐποίκεν ; 36 v
- 1190 Σεμβάζει πρῶτα τὸν νεκρόν, εἶτα λαβὼν τὴν σπάθην,
 ἔνθα ὁ τόπος τῆς καρδιάς ἐκεῖ θέτει τὸ ξίφος·
 καὶ λόγον ἐπανέφηεν ἢ κόρη λυπημένον :
 Ἄμε κ' ἐσύ, ψυχούλα μου, ὅπου ἔν' τοῦ ποθητοῦ σου.
 Ἄκούει πάραυτα φωνὴν ἀπὸ ἐκεῖθε πέρα,
- 1195 τὸ «πού εἶσαι Χρυσάντζα μου, καὶ οὐκ ἔμπορῶ εὐρεῖν σε;»
 Ἄκουτισθεῖσα τῆς φωνῆς πάραυτα ἢ Χρυσάντζα
 ὡς πρὸς τὸ μέρος τῆς φωνῆς κάκει πάγει τρεχάτα.
 Ὁ τόπος ἦτον ἔνυλος, δασώδης καὶ ἀλσώδης·
 τίποτι οὐκ ἔμπορεσε νὰ ἴδῃ, νὰ σκοπεύσῃ·
- 1200 καὶ πάλιν ἐπανέστρεψεν ἔνθα ὁ νέκυς ἦτον
 καὶ πάλιν ἤκουσε φωνὴν μεγάλην ἐκ δευτέρου
 καὶ πάλιν ἀνεφώνησε τὸ ὄνομα Χρυσάντζας.
 Εὐθέως τρέχων βλέπει τὸν ἐκεῖθεν εἰς τὸ πέρα.
 Ἰδὼν ταύτην ὁ Βέλθανδρος, ἐχάρην ἢ ψυχὴ του
- 1205 καὶ πάραυτα ἐπέρασε τοῦ ποταμοῦ τὰ πέρα.
 Πέντε ἡμέρας ἔποικαν, εἰς τὸν ἄλλον οὐκ εἶδεν.
 Ἀχίτωσί τε καὶ γυμνοί, ἄνευ ζωοτροφίας
 κ' εἰς τὸ λιβάδι πίπτουσιν ἀναισθητοῦντες / ἅμα. 37 r
 Ἀφότου ἐσυνέφερον κ' οἱ δύο τὸν λογισμόν των,
 ἢ κόρη τὸν ἠρώτησε διὰ τὴν Φαιδροκάζαν.
 Ὡς ἤκουσε κ' ἐπνίγηκεν, ἐθλίβην ἢ ὠραία

- καὶ δάκρυα δίκη ποταμοῦ ἐκχέει τῶν ὀμμάτων,
τὸν Βέλθανδρον δὲ ἔλεγε ἀπὸ ψυχῆς καημένης :
- 1215 «Ἵπὲρ τῆς Φαιδροκάζας μου λόγον μέλλομεν δοῦναι
καὶ τῶν ἑτέρων τῶν ἑριῶν τῶν σῶν τε παισοπουλων
εἰς τὸν ἀδέκαστον κριτὴν, τὸν φοβερὸν καὶ μέγαν·
ἡμεῖς γὰρ τοὺς ἐπνίξαμεν ἀμφότεροι οἱ δύο».
- 1220 Πολλὰ κατασκοπήσαντες τοῦ ποταμοῦ τὰ μέρη,
μὴ νὰ ἴβρουν τὰ παιδόπουλα τὰ δύο τὰ πνιγμένα,
ὡς δ' ἦσαν ταῦτα κείτοντα πρησμένα καὶ πνιγμένα,
ἔπιασαν, ἔθαψαν αὐτὰ μετὰ πίκριός ἡμεγάλης
καὶ παρευθὺς ἐκίνησαν κ' ὑπ' ἄν γεγυμνωμένοι·
οὕτως τὸ χειλοπόταμον περιενέτρεχόν το.
- 1225 Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν πλησίον τῆς θαλάσσης,
θωρούσιν πλοῖον κ' ἤρχετον καὶ αὐτοὶ προσκαρτερούσιν·
κ' εἰς ὄραν ὀλιγούτικη ἔγγιστα πᾶ καὶ ράσσει.
Ὁ κόμισ βάρκαν ἔρριψεν τρα/νὴν κατὰ θαλάσσης,
σιμῶν ἢ βάρκα πρὸς τὴν γῆν, ξεβαίνει δὲ ὁ κόμισ,
βλέπει κάκει τὸν Βέλθανδρον γυμνὸν μὲ τὸ βρακίον του,
- 1230 θωρεῖ καὶ τὴν Χρυσάντζα δὲ εἰς ἀποσκίασμα πέτρας.
Ὁ Βέλθανδρος ἐγνώρισε τὸν κόμιταν εὐθέως·
ὁ κόμισ οὐκ ἠγνώρισε τὸν Βέλθανδρον καθόλου
καὶ λόγους ὄνειδιστικοὺς τὸν Βέλθανδρον ὑβρίζει·
λέγει τον : «Ἐκ τοῦ σχήματος μου φαίνεσαι Ρωμαῖος,
καὶ τὴν γυναῖκα ἤρπαξες ὀκάποθεν ἀνάρχως
ἐκ τῶν γονέων τῶν αὐτῆς, σύρνεις καὶ ὑπαγαίνεις».
- 1235 Μικρὸν ἀπεμειδίασεν ὁ Βέλθανδρος καὶ λέγει :
«Ἀκμὴν οὐδὲν ἐνέμπλεξες εἰς τσοῦκνια τῆς Τύχης
καὶ τοὺς ἐρωτομέτωπας οὓς εἶδα ἴγῳ οὐκ εἶδας·
καὶ λέγεις γὰρ ὡς ληστρικῶς ἔχων καὶ φονογνώμην
τὴν σύζυγον ἀφήρπασα χωρὶς γνώμην γονέων.
Καὶ βλέπω σε Ρωμογενὴν καὶ γένος ἰδικό μου·
καί, ἂν ὀρίζης, ὄρισον κάγῳ νὰ σὲ συντύχω,
νὰ μάθης ἀπὸ λόγου μου τίς καὶ τίνοσ ὑπάρχω
- 1245 καὶ πῶσ ἀπεγυμνώθημεν ἐγῶ καὶ ἡ σύμβιός μου».
Ὁ κόμισ ὡς ἐγροίκησε τοὺς λόγους τοῦ Βελθάνδρου,
ἐν ταπεινῷ τῷ σχήματι ἐφθέγγετο τοιάδε :
«Ἐπεὶ Ρωμογενὴς εἶσαι, φαίνεσαι ἐκ τοῦ λόγου,
ἀκροκαρτέρησε λοιπὸν νὰ πάγω στὸ καράβιν,
νὰ ξέβη, κύρη ξένε μου, ὄν ἔχομεν εὐνούχον,
ὄποῖον ἐξαπέστειλεν Ροδόφιλος ὁ ἄναξ.
Εἶχε δ' αὐτὸς ὁ βασιλεὺς δύο παῖδας φιλτάτους·
λοιπὸν ὡς ἐτελεύτησεν ὁ πρῶτος ἐκ τοὺς δύο,
καὶ ὁ υἱὸς του ὁ δεῦτερος ἐξέβη ἠγγρισμένος·
καὶ λέγουν τῆς Ἀνατολῆς ἐζήτησε τὸ μέρος.
- 1255 Ὁ δὲ ἴπατῆρ, ἀδυνατῶν κρατεῖν τὴν βασιλείαν,
ἡμᾶς δὲ νῦν ἀπέστειλεν εἰς Ἀσίας τὰ μέρη,
τοὺς τόπους νὰ γυρεύσωμεν, ἀπ' ὅθεν νὰ εὐρούμεν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν δεῦτερον τοῦ ἄνακτος ἐκείνου,
νὰ βασιλεύσῃ εἰς χώρας του καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας του.
Εἰπόν σοι· μάθε, κύρη μου, ἄλλον οὐ ψηλαφῶμεν».
- 1260 Ὁ Βέλθανδρος καὶ λέγει τον : «Ἄς ἴδω τὸν εὐνούχον».

37 v

38 r

- Πάραυτα κ' ἐξεφώνησε κ' ἐξέβην ὁ εὐνούχος.
Καὶ τὸ ἰδεῖν ὁ Βέλθανδρος ἐγνώρισεν ἐκείνον·
- 1265 εὐνούχος οὐκ ἐγνώρισεν τὸν Βέλθανδρον καθόλου,
ἐκ τῆς καικοπαθείας του ἠλλάγην ἢ μορφὴ του. /
Μικρὸν ἐχαιρετίσθησαν, τοιάδ' ὁ Βέλθανδρος λέγει : 38 v
« Ἀλήθεια ἀπέθανεν ὁ υἱὸς Ροδοφίλου ; »
Γοργὸν ἀπιλογήθηκεν εὐνούχος πρὸς ἐκείνον :
- 1270 « Πόθεν ἐσὺ τὸν Φίλαρμον ἤξεύρεις, φίλε ξένη ; »
Καὶ ὁ Βέλθανδρος ἐλάλησεν ὄνομα τοῦ εὐνούχου.
Ἐγνώρισεν τὸν Βέλθανδρον τὴν ὥραν ὁ εὐνούχος
καὶ πίπτει εἰς τοὺς πόδας του καταφιλῶν ἠδέως.
« Ἀνάστα, λέγει, πρόσεξον, λέγε μοι τὴν ἀλήθειαν·
- 1275 ἀπέθανεν ὁ Φίλαρμος ὁ γλυκὺς ἀδελφός μου ; »
Ὡς δὲ πληροφορήθηκεν τὸν θάνατον Φιλάρμου,
βαρέως ἐνεστέναξεν ἀπὸ καρδίας μέσης·
ἐκλαυσεν, ἐθρηνήθηκεν αὐτὸς καὶ ἡ Χρυσάντζα·
καὶ ἀφ' τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν κ' οἱ πέτρες ἐρραγίσαν.
- 1280 Ὡς δὲ συνέφερε τὸν νοῦν καὶ αὐτὴν τὴν αἴσθησίν του,
πρὸς τὸν εὐνούχον ἤρξατο περὶ αὐτοῦ νὰ λέγη
πῶς διὰ θλίψιν ἄπειρον ἦν εἶχεν ἐκ πατρός του,
ἀπεξενώθη, ἔφυγεν ἀπὸ τὰ γονικά του
καὶ πῶς ἐγύρισε πολλὰς χώρας ἀναριθμήτους,
- 1285 τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἐδέβη καὶ Τουρκίας
καὶ τοὺς ληστὰς ἐφόνευσεν ἐκεῖ εἰς τὰς κλεισοῦρας· 39 r
καὶ μετὰ πάντων εἰς Ταρσὸν κατήνησεν τὸ κάστρον·
κάκ' εἶδε καὶ τὸν ποταμὸν ὅπου ἔχε καὶ τὴν φλόγα·
καὶ δι' ἐκείνην τὴν αἰτίαν τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου
- 1290 ἔφθασεν, ἀποσώθηκεν ἐν τῷ Ἐρωτοκάστρῳ·
ὄλα καὶ κατεσκόπησε καὶ γράμματα καὶ ζώδια,
τῆς τύχης του τὰ μέλλοντα, ἔνωσιν τῆς Χρυσάντζας,
τὴν γύμνωσιν εἰς τὸ φευγιὸν καὶ τὸ φονοποτάμιν.
Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐσύντυχεν ἐκείνον τὸν εὐνούχον·
- 1295 ἐδάκρυσαν ἀμφοτέρω, ἔπειτα θέσαν τάβλα,
ἐγεύθησαν, ἐγέρθησαν, ἐμπήκαν εἰς καράβιν,
ἐνδύθησαν βασιλικὰς στολάς τε καὶ στεφάνους,
ἃς ἔστειλε Ροδόφιλος, ὁ πατὴρ τοῦ Βελθάνδρου.
Κόρην τὴν πορφυρόβλαστον στολὴν τὴν γυναικείαν
- 1300 ἐνένδυσεν ὁ Βέλθανδρος μετὰ τὰς ἰδίας του χεῖρας.
Ἐλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, ἔφεξε τὸ καράβιν,
αἱ νάπαι τότε ἐχόρευον, τὰ ὄρη ἐσκιρτῶντο
καὶ τὰ θεινὰ παρέδραμον καὶ ἡ χαρὰ ἐπλατύνη
καὶ τὸ καράβιν ἐποίηκεν ἄρμενα καὶ ὑπάγει.
- 1305 Εἶχεν εὐφορὸν ἄνεμον, καὶ μέσα εἰς πέντε μέρας
ἔφθασαν εἰς τὰ ἴδια των, ἔρραξε τὸ καράβιν,
ἔστεισαν φλάμμουρα πολλὰ μετὰ βοῆς μεγάλης·
μανδάτα πᾶσιν σύντομα, φθάνουν πρὸς τὸ παλάτιν,
δίδουν πρὸς τὸν Ροδόφιλον ἔκλαμπρα συγχαρίκια,
- 1310 ὅτι τὸν πορφυρόβλαστον Βέλθανδρον τὸν υἱὸν του
ἃς δράμη, ἃς τὸν δέξεται καὶ ἃς τὸν περιλάβη·
ἐστράφη ἀφ' τὰ ξένα του, ἦλθε στὰ γονικά του
μετὰ τὸ καράβιν τὸ ἔστειλε νὰ πᾶ γυρεύοντά τον·

- 1315 εὔρε καὶ ἔφερεν αὐτὸν μετὰ καὶ τῆς Χρυσάντζας,
ρηγὸς μεγάλου θύγατηρ μεγάλης Ἀντιοχείας.
Ὁ γέρον ὡς ἐγροίκησε τὰ ἔκλαμπρα μανδάτα,
ἀπὸ τοῦ θρόνου του πηδᾶ, τοὺς ἄρχοντας συνάγει
καὶ ψίκι μέγα, θαυμαστὸν ἐποίκασιν ἐτότες.
Μεγάλως ἔτον ἐδέχθησαν μετὰ χαρᾶς οἱ πάντες·
- 1320 ὁ δὲ πατήρ ὡς ἔβλεψε Βέλθανδρον τὸν υἱὸν του,
ἤσπασατο ἐνήδονα, ἔκατεφίλησέν τον,
τὴν δὲ Χρυσάντζα τὴν ὠριὰν ἤσπασατο καὶ κείνην·
γυναῖκες τὴν ἐψίκευσαν, ἀρχόντισσες μεγάλες·
μεγάλως ἐσυντρό/φουσιν, ἐψίκευσαν ἐνδόξως,
- 1325 ἐτίμησαν, ἐδόξασαν, εἶπον : «Πολλὰ τὰ ἔτη
τοῦ βασιλέως τὸν υἱὸν μετὰ τῆς βασιλίσσης !»
Τὸ πούτοπον ἐχάρηκεν, ὅλοι, μικροὶ μεγάλοι.
Ὁ βασιλεὺς Ροδόφιλος ἐσκίρτησεν, ἠύφρανθη,
παιγνίδια εἶχε περισσὰ μουσικὰ καὶ ὠραία.
- 1330 Τὸν πίσκοπον ἐκάλεσε μετὰ τοὺς κληρικούς του
καὶ στέφος περιτίθησι τοῦ γάμου καὶ τοῦ κράτους
ἐπὶ τὰς δύο κεφαλὰς Βελθάνδρου καὶ Χρυσάντζας.
Νυμφίος δ' ἀναγορευθεὶς ὁμοίως καὶ αὐτοκράτωρ,
μετὰ συγκλήτου καὶ λαοῦ βασιλεὺς κατεστάθη
- 1335 ὁ Βέλθανδρος καὶ βασιλὶς ἡ κόρη ἡ Χρυσάντζα.
Ἐπαίξαν τὰ παιγνίδια ὡς εἶχαν κατὰ τάξιν
καὶ τὰ φαγία ἔτοιμα κ' ἐκάτσασιν κ' ἐφάγαν.
Ὁ βασιλεὺς Ροδόφιλος τοὺς πάντας οὕτως λέγει :
«Γινώσκετε, οἱ ἄρχοντες καὶ πάντες μεγιστάνοι,
- 1340 ἠὔρηκα τὸ γεράκι μου, τὸ εἶχ' ἀπολυμένον·
ὁ δὲ νεκρὸς μου ἐγύρισεν ἐξ Ἄδου τοῦ πυθμένος !»/
Καὶ ταῦτα μὲν ἐνταυθὰ μοι καὶ μέχρι τούτων στήτω,
ἡμεῖς δὲ τοῦ Παροιμιαστοῦ ἀκούσωμεν τὸν λόγον :
- 1345 Ἐὰν τὰ πρῶτα ἦν καλὰ, κακὰ δὲ τὰ ἐξ ὑστέρου,
ὡς λέγει αὐτὸς ὁ φρόνιμος, ὅλα κακὰ ὑπάρχουν·
εἰ δ' ἔνι ὀπίσω τὰ καλὰ ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου,
ὅλα καλὰ ὑπάρχουσι καὶ μυριοευλογημένα.
Καὶ λέγω τὸ «ἀμήν, ἀμήν»/ καὶ παύομαι τὸν λόγον.

40 r

40 v

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

P = Codex Parisinus graecus 2909, ff. 1^r — 40^v .

Legr. = *Emile Legrand*: Bibliothèque grecque vulgaire. Τόμος Α'. Παρίσι 1880.

Μαυροφρ. = *Δημητρίου Μαυροφρύδη*: Ἐκλογή μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης, Ἀθήνα 1866.

Σημείωση :

Στὸν καταρτισμὸ τοῦ κριτικοῦ ὑπομνήματος στὴν ἔκδοση τοῦ μυθιστορηματος τοῦ Βελθάνδρου ἀκολούθησα τὶς ἀρχὲς ποὺ ἀκολούθησα καὶ στὴ σύνταξη τοῦ ὑπομνήματος στὸ μυθιστόρημα τοῦ Καλλιμάχου. Ἐπομένως γραφὴ χωρὶς κριτικὸ σημεῖο εἶναι γραφὴ τοῦ χειρογράφου. Διόρθωση στὸ κείμενο γιὰ τὴν ὁποία δὲ γίνεται λόγος εἶναι τοῦ τελευταίου ἐκδότη τοῦ μυθιστορηματος Legrand. Διορθώσεις δικῆς μου ρητὰ μνημονεύονται.

Ἡ τελευταία ἔκδοση τοῦ ποιήματος εἶναι τοῦ Emile Legrand, Bibliothèque grecque vulgaire, τόμ. 1, Παρίσι 1880. Πρὶν ἀπ' αὐτὴν εἶχαν ἐκδώσει τὸ μυθιστόρημα ὁ A. Ellissen στὸ β' μέρος τοῦ 5ου τόμου τοῦ ἔργου του *Analekten der mittel — und neugriechischen Literatur*, Λειψία 1862 καὶ ὁ Δημήτριος Μαυροφρύδης στὴν «Ἐκλογή μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης», Ἀθήνα 1866. Τὸ κείμενο τῆς ἔκδοσης Legrand ἐπαναλαμβάνεται στὸ δημοσίευμα τῶν «Ἐκδόσεων Στοχαστῆ» : «Βέλθανδρος καὶ Χρυσάντζα, μυθιστόρημα 13. αἰώνα. Εἰσαγωγικὴ μελέτη Γ. Μηλιάδη», Ἀθήνα 1925.

Κριτικὲς παρατηρήσεις τοῦ καθηγητῆ Α. Σιγάλα σχετικὲς μὲ τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορηματος, διατυπωμέναι στὴ μελέτη του : «Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας καὶ ἡ ἀποκατάστασή του» καὶ δημοσιευμέναι στὰ «*Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier*», Ἀθήνα 1953, ποὺ ἡ ἀποδοχὴ τους θὰ ὀδηγούσε σὲ ριζικὴ μεταβολὴ τοῦ παραδομένου κειμένου δὲν ἀναφέρθηκαν στὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Πρόκειται νὰ συζητηθοῦν σὲ εἰδικὴ μελέτη μου γιὰ τὸ κείμενο τοῦ μυθιστορηματος τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῆς Χρυσάντζας. Ἐκεῖ θὰ ἀσχοληθῶ γενικότερα καὶ μὲ τὴ μέθοδο γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῶν δημοτικῶν βυζαντινῶν κειμένων ποὺ προτείνει ὁ Σιγάλας σὲ ἰταλαιότερη μελέτη του : «*Revision de la méthode de restitution du texte des romans démotiques byzantins*», δημοσιευμένη στὰ «*Mélanges Henri Grégoire*», τόμ. 3, Βρυξέλλαι 1951 (*Annuaire de l' Institut de philologie et d' histoire orientales et slaves*, τόμ. 11, 1951, σελ. 365—410).

ΚΡΙΤΙΚΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΤΟΥ «ΒΕΛΘΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΝΤΖΑΣ»

5 θαυμάσης || 14 ἀπέφευγεν || 15 Χρυσάντζας P : διόρθωσα || 16 τοῦ²] τε P : διόρθωσα || 21 τῆς κόρης τῆς Χρυσάντζας P : διόρθ. Legrand (Χρυσάντζας ἐγὼ) || 22 Ἀντιόχου || 26 χῶρον P χῶρων Legr. : διόρθωσα || 30 παρα δὶς || 38 ἐμυριοκαταφρονᾶτον || 51 σ' || 56 ξενιτεῖαν || 67 ξενιτείας || 80 μετὰ ἀναίσθητον προσθ. τὸν P || 83 πρὶν ἀπὸ τότε προσθ. καὶ P || τῶν νέων ἔγραφα || 91 τοῦ

Βελθάνδρου || 96 ἐὰν εἰς || 104 κί' ἀπελάση σε] ἀγέλαστε P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || 106 κατ' ἀρχάς] κραταρχας P: διόρθ. *Legr.* || 115 <τύχη και> *Legr.* || 118 <ἄν> *Legr.* || αὐτοπροαιρέτως || 125 καταρρέουσα P: διόρθωσα || χωρολιβαδοτόπι P: διόρθ. *Σάθας παρὰ Legr.* || 133 κ' ἔδε] και' δὲ P: διόρθωσα || 134 <οί> *Legr.* || 138 τῆς συντροφίας || 141 γονικῆς || χώρας || 145 μετὰ πόθι προσθ. και P || 147 πορφυρόβλαστε] πορφυρὲ βλαστὲ διόρθ. *Legr.* || 148 συντροφίας || 160 και] κ' διόρθ. *Legr.* || 161 στά] εἰς τὰ P: διόρθωσα || κορυφάς || 164 ἴν' v' P: διόρθ. *Legr.* || 168 σας] ὑμᾶς P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || <τώρα> *Wagner παρὰ Legr.* || 177 τον] το P τὰς διόρθ. *Legr.*: τον διόρθωσα || 187 μ' οὐδ' ἔγραψα: μου δ' *Legr.* || πάσας] πάντας P: διόρθ. *Legr.* || 194 πληροφορήθητο || 200 ἀπηλογήσατ' || 212 τὰ παθεν] ὅσα ἔπαθεν P: διόρθωσα || σας] τῶν ἀρχόντων P: διόρθωσα || 213 σας] ὑμᾶς P: διόρθωσα || <τώρα> πρόσθεσα || 220 κάποιον] κάμπον P: διόρθωσα || 226 ἔμπη || 229 ἐκαταπέσασιν || 236 Ἐνῶ δ'] ἐνός P: διόρθ. *Legr.* || 238 οὐρανοδρόμου || 249 κατεσκευάσεν P: διόρθωσα ||

259 ἐφθάσαν τον] ἐφθάσαντα P: διόρθωσα || 260 μυριοχιλιοκατάρδοτον P: —τάρδευτον *Μαυρ.*: διόρθ. *Μηλιάδης (Βελθάνδρου ἔκδ. Στοχαστῆ, σελ. 141)* || 267 ἴδω P: διόρθωσα || 268 πυροφλογοπόταμον || 269 μετὰ ἔχω προσθ. τώρα P: παράλειψα || 271 τρέχει || 277 <ἄν>¹ *Legr.* || 283 ἀπέκει || 285 ναρκίσων κόκκινα] τ' ἀρκυσοκόκκινα P ναρκισσοκόκκινα *Ellissen, Μαυροφρ., Legr.*: διόρθωσα || 299 πτερῶν || 303 λίθου || 311 <και> *Legr.* || ἐστιάζων || 331 στό] τό P: διόρθωσα || 334 ἐσκέπαζεν || 349 ἔνδετα] δὲ P: διόρθ. *Legr.* δέσμοι *Λάμπρος (Collection de romans, σελ. XLIX)* || 351 στενοχωροπεδοῦντες || 355 τοῦ²] τε P: διόρθωσα || 362 αἴσθησις ἀνέθρεψεν] αἴσθησιν ἀνέκρυσεν P: διόρθωσα κατὰ *Λάμπρον, δ. π., αἴσθησιν ἄν ἔκρυσεν Legr.* || 366 ἴδων P: διόρθωσα || 374 <τὸ μέρος> πρόσθεσα || 384 πατῆρ || 386 Ἀντιόχου || 392 θορυμβημένος || 394 ἐνάγνωθεν || 403 τῶν λαξευτῶν || τρανοτάτων λίθων || 406 του] τε P: διόρθωσα || 409 μετὰ βέλος προσθ. νὰ P || 411 εὐκολοστάλακτος] και κολοστάλακτος P: διόρθ. *Legr.* || 415 σὺ P: διόρθωσα || 422 μοιρόγραφος P: διόρθωσα || 424 παῖς δ] παιδὸς P: διόρθωσα || 426 γράμμα || 427 καρδίας || 435 μή ἴδα] μ' εἶχα τ' ἀναγνώσει P: διόρθωσα μ' εἶχα *Wagner παρὰ Legr.* || 439 ὡς] εἰς P: διόρθωσα || τύχην P: διόρθωσα || 447 αἰ ἐκεῖναι P: μετέθεσα || 451 ἠπατοῦσαν P: διόρθωσα || 454 Πάντως P: διόρθωσα || ὅσα] ὡς P: διόρθωσα || 478 σειστά P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || 486 εἷς ἦλθε διάβασα: εἰσηλθε P ||

519 ἐπεθύμουν P: διόρθωσα || 526 εὐγενικὲς || 527 βασιλέων θυγατέρας P: διόρθωσα || 532 τὴν ἰδικὴν P: διόρθωσα || 538 τοπάζου] πελάζου P: διόρθ. *Σάθας παρὰ Legr.* || 543 εὐμορφίαν || 552 συγκρίνω || 557 βεργίου || 560 τοῦ χοροῦ || 569 ξένην] ἀλλότριας P: διόρθ. *Legr.* || βεργίου || 571 σοι σοφισμα κατάπλασες P: διόρθ. *Legr.* σὺ σοφισμα κατάπλασες *Lambros (Collection de romans, σελ. XLIX)* || 577 κληρόμος || 584 ἀπὸ σέναν] νὰ τό ἴχης P: διόρθωσα || 601 εἰς || 615 <τε> πρόσθ. *Legr.* || 620 ὠραία || 627 εἴσαι] ἴσως P: διόρθωσα || 628 κορμίου || σὲ P: διόρθωσα || 629 τῶν¹] ὁ τῶν P: διόρθ. *Legr.* || σὲ P: διόρθωσα || 631 κολουμποπολεμοῦσι] καλύβη πολεμοῦσι P: διόρθ. *Lambros (Collection de romans, σελ. XLIX. Πβ. και Γ. Ν. Χατζιδάκι, Byz. Zeitschr. τ. 1 σελ. 104)* || 641 πικρίας || 644 ἡλικίαν] εὐμορφίαν] εὐμορφίαν της P: διόρθ. *Legr.* || 653 κυπαρισσοβεργόλυκον P: διόρθ. *Κοραῆς (Ἄτακτα τ. 2 σελ. 215)* κυπαρισσοβεργόλιγγον πρότ. *Legr.* || 654 ἀνεφύσησεν P: διόρθωσα || 661 <της> πρόσθ. *Legr.* || 668 πανύψηλα πρότ. *Legr.* || 669 σουπέδιν P: σοπέδιν διόρθ. *Μαυροφρ.* || 678 ἔδωκα || 682 κορμίου || 688 μαλλία || ἡλικίας || 691 αἰ σύνολαι] εἰσὶν ὄλαι P: διόρθωσα || 697 κολουμποῦσι || 710 συνθεῶς || 737 Χρυσάτζα || 738 δυνατὸν ||

760 ἐὰν || 766 παρὰ πάντας P: διόρθωσα || 768 και ἐνταμῶς P: διόρθωσα || 775 κατετόξευ || 777 χωρὶς] και χωρὶς P: διόρθ. *Legr.* || 778 ἄστοχον || 796 Χρυσάτζας || 797 προανεφώνησεν || 798 μῖσος || 807 Χρυσάτζα || 833 Χρυσάτζα || 837 ἔλεγε || 846 Χρυσάνζα P: διόρθωσα || 848 ἀλλήλοις || 849 εἰς || 863 ἀπ' ^{1,2} ἀπὸ P: διόρθ. *Legr.* || 871 παραμονὰς τέσσαρας || 876 Χρυσάτζας || 879 Χρυσάτζα || 882 ἐμπιστὴν P: διόρθωσα || 883 πολλοῦ τοῦ ἐπαναλ. δις P || 887 μετὰ μου προσθ. τὴν P || 888 διαδεδουλωμένη || 892 ὀπού || 893 Χρυσάτζα || 894 χρόνους || 895 εἰς || 901 ἐπίασαν || 915 Χρυσάνζας P: διόρθωσα || ὠραίας] Ρωμαίας P: διόρθ. *Legr.* || 917 περιβόλιν || 928 ἀποτολμίας || 929 ξέβη P: διόρθωσα || 940 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 945 <λαοῦ> πρόσθ. *Legr.* || 950 κα<θαρῶς> πρόσθ. *Legr.* || 957 μοναξίαν || ἐρώτησαν || 969 τὸν] τὴν P: διόρθωσα || 973 Χρυ-

- σάτζα P: διόρθωσα || 977 νά ²] και νά P: διόρθωσα || 978 κρατεῖν || Χρυσάτζα P: διόρθωσα ||
 Φαιδροκάζαν] τὴν Φαιδροκάζαν P: διόρθ. *Legr.* || 980 κατασφαλίζονται ἔσω] και τὰ σφαλίζου-
 νται μέσα P: διόρθωσα κατασφαλίζονται μέσα *Legr.* || 983 ὠραῖον || 990 αὐθέντα || 994 χρείας || 996
 ἐπίσω || 997 εἶπε || προικῶν P: διόρθ. *Wagner παρὰ Legr.* || 1000 Χρυσάτζα P: διόρθωσα ||
 1001 ἐκράτησεν || 1025 προικέα P: διόρθωσα || 1026 μετὰ κομιστὴν P: διόρθωσα || 1029
 Χρυσάτζας P: διόρθωσα || 1031 [εὐλογήσῃν || 1033 ἐπίασε || 1034 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || ἐπίασε
 || 1038 Χρυσάτζα || 1041 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1042 ὑποκάμισο] ὑποκάμισόν της P: διόρ-
 θωσα || εἶχεν || 1048 συμπληρωμένων || πάλιν P: διόρθωσα || 1050 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1053
 ἐσύγχνιαζεν || 1055 ὑπαγαῖναν || 1059 μόναι || 1064 ἐπέρασαν P: διόρθωσα || 1077 Χρυσάτζα
 P: διόρθωσα || 1080 μὴ] θά ἡ P: διόρθ. *Legr.* || 1081 μέρας || 1037 Χρυσάτζας P: διόρθωσα ||
 1091 ἀνέμων ζάλη || 1095 αὐτ' ἡ] αὐτὴ P: διόρθωσα || 1100 ἀπὸ P: διόρθωσα || 1101 τέλος[
 τέως P: διόρθωσα || 1102 εἰς || 1103 συντροφία || 1104 πάλιν || ἐσυνέβη || 1109 κοντὸ P: διόρ-
 θωσα || 1114 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1115 ἐξαπλωμένην || 1130 ἄπνους || 1133 Χρυσάνζα P: διόρ-
 θωσα || 1137 τάδε || 1138 ἐνεψηλάφα || 1156 κλαίματα P: διόρθωσα || 1161 μαργαρόστρωτον || 1165
 δουλίδαι || 1166 συνθηρηήσου || 1171 γένω || 1172 ποίαν] και π. P: διόρθωσα || 1176 Θέλθανδρε ||
 1187 ἐπίασε || 1188 δύο || 1191 καρδίας || 1195 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1196 Χρυσάτζα P: διόρ-
 θωσα || 1199 ἠμπόρευσε || 1202 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1207 ἀγχύτοσί τε P: διόρθ. *Legr.* ἄνευ
 τε σίτου ὑποθέτει *Wagner παρὰ Legr.* || 1229 μετὰ P: διόρθωσα || 1230 Χρυσάτζα P: διόρ-
 θωσα || 1233 Βέλθαδρον || 1239 οὕς] ἄς P: διόρθ. *Legr.* || 1246 Θελθάνδρου || 1248 εἶσαι] εἶναι
 διόρθ. *Legr.* ||
 1256 κρατῶν || 1260 ἐπαρχίας || 1261 κύρης || 1265 ἠγνώρισεν P: διόρθωσα || 1278 Χρυσάτζα
 P: διόρθωσα || 1286 τὰς] τίς P: διόρθωσα || 1289 αἰτίαν || 1293 φευγόν || 1303 κ' ἡ] P: διόρθωσα
 || 1313 τον] τους P: διόρθωσα || 1314 Χρυσάτζα P: διόρθωσα || 1322 Χρυσάτζα P: διόρθωσα ||
 ὠραῖαν || 1344 ἄν || 1347 μύρια εὐλογημένα || 1348 το ||